

**A szocioszexualitás pszichológiai háttértényezőinek vizsgálata:
Demográfiai tényezők, nemi szerepek, kötődés és a „sötét”
személyiségjegyek összefüggései**

OTDK Dolgozat

2025

Készítette: Krasznai Csenge

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet és Társadalomtudományi Kar, Pszichológiai Intézet

Témavezető: Dr. Rózsa Sándor

Tartalomjegyzék

Absztrakt.....	2
I. Elméleti háttér.....	3
I. 1. Bevezető.....	3
I. 2. Szocioszexualitás	3
I. 3. Szocioszexualitás és szociodemográfiai tényezők	5
I. 4. Szocioszexualitás és a nemi szerepelvárások	6
I. 5. Szocioszexualitás és a sötét személyiségjegyek	8
I. 6. Szocioszexualitás és a kötődés	9
I. 7. Szisztematikus áttekintés.....	10
II. A kutatás célja	14
III. Módszer	15
III. 1. Vizsgálati minta és az eljárás menete.....	15
III. 2. Méréseszközök.....	16
IV. Eredmények.....	18
IV. 1. Alapstatisztikák és a mérőeszközök pszichometriai jellemzői	18
IV. 2. Korrelációs elemzések.....	20
IV. 3. Regressziós elemzések.....	23
<i>IV. 3. 1. A szocioszexualitás egyes alfaktorait meghatározó tényezők</i>	<i>23</i>
<i>IV. 3. 2. A szocioszexualitás összpontszámot meghatározó tényezők</i>	<i>26</i>
V. Diskusszió	28
V. 1. Limitációk és kitekintés.....	33
VI. Irodalomjegyzék.....	34

Absztrakt

Az utóbbi évtizedekben egyre jelentősebb témának számít a szocioszexualitás és a mögötte húzódó hatások megértése. Ezek közül a szakirodalom főként a szociodemográfiai tényezőket, a nemi szerepekkel való azonosulást, a kötődést és a sötét személyiségjegyeket azonosította. A kutatás fő célja a fenti prediktorok átfogó modellben történő értelmezése, és az egyes prediktorok szerepének vizsgálata.

Az online vizsgálatban összesen 1344 fő (851 nő és 493 férfi) vett részt. A szociodemográfiai tényezők mellett szerepelt a Szocioszexuális Orientációs Kérdőív (SOI-R), a Sötét Négyes Kérdőív (SD4), Kapcsolatok Élményei Kérdőív (ECR-RS), valamint a férfi és női nemi szerepekkel való azonosulás (CFNI-45, CMNI-30).

A mérőeszközök pszichometriai jellemzőinek vizsgálatát követően korrelációs elemzésekre került sor, amely alapján több hierarchikus regressziós modell került felállításra. A regresszió eredményei szerint a *szocioszexuális vágy* tekintetében egy erős prediktív modellt sikerült felállítani, ellenben az *attitűd* és a *viselkedés* prediktorai kevésbé voltak egyértelműek. Végül a globális szocioszexualitás esetében a nemi szerepekkel való azonosulás bizonyult a legjelentősebb tényezőnek mind férfiak, mind nők körében.

Az eredmények rámutatnak a nemi szerepek és a szocioszexualitás szoros összefüggésére, ami releváns lehet a modern társadalmak párkapcsolati és reprodukciós nehézségeinek megértésében.

Kulcsszavak: szocioszexualitás, nem, nemi szerep, dark tetrad, kötődés, személyiségjegyek

I. Elméleti háttér

I. 1. Bevezető

Az emberi szexualitás kutatása már régóta központi témának számít, azonban az elmúlt évtizedekben egyre nagyobb hangsúlyt kapott ezen belül a szocioszexualitás vizsgálata. A szocioszexualitás az egyén arra való hajlandóságát jelzi, hogy érzelmi közelség és kötődés nélküli alkalmi szexuális kapcsolatokat létesítsen. Ez a téma különös jelentőséggel bír napjainkban, ugyanis a nyugati kultúrában megfigyelhető egyfajta megnövekedett szexuális engedékenységre, ami biztatja a fiatalokat a randevúzásra és a szexuális kísérletezésre, autonómiát és szabadságot ígérve nekik (Gana és Arshakyan, 2023). A randi appoknak köszönhetően, a „hookup” kultúra terjedésével a kapcsolatok egyre nyitottabbá váltak, valamint egyre inkább jelen vannak az elköteleződés nélküli kapcsolatok. Közel hatvan év alatt a fókusz a tradicionális párkapcsolati modellektől az alkalmi kapcsolatok felé tolódott el. A fiatal felnőttek körében az alkalmi szexuális kapcsolatok létesítése mára már kulturálisan elfogadott normává vált (Garcia és mtsai., 2012). Ezért a téma különösen releváns a modern társadalmakban, ahol a születési számok csökkenése és az átalakulóban lévő párkapcsolati mintázatok új kihívásokat teremtenek a demográfiai fenntarthatóság szempontjából. Ugyanakkor a promiszkuitás kapcsolatba hozható a kockázatos szexuális magatartással is (pl. ritkább óvszerhasználat), amely növelheti a fertőző betegségek és a nemkívánt terhességek kockázatát (Nascimento és mtsai., 2018). Ebből is látszik, hogy a szocioszexualitás eltérő hatásai mind társadalmi, mind egészségügyi területeken jelentőséggel bírnak. Az emberi szexualitás, kiváltképpen a szocioszexualitás átfogóbb keretek közötti értelmezése fontos szerepet játszhat a szexuális viselkedés és ezen keresztül a társadalmi folyamatok megértésében. Ezen túlmenően, a szocioszexualitást bejósoló tényezők ismeretében egy pontosabb és komplexebb képet kaphatunk a jelenségről, ami végső soron hozzájárulhat a szexuális egészséget megcélzó programok tervezésében.

I. 2. Szocioszexualitás

A szocioszexualitás fogalmát Kinsey vezette be 1948-ban, ami az elköteleződés nélküli szexuális kapcsolatra való hajlandóságot jelenti. Ő volt az első, aki tudományos bizonyítékokkal támasztotta alá, hogy a promiszkuitás egy sokkal elterjedtebb jelenség, mint ahogyan azt korábban feltételezték (Nascimento és mtsai., 2018). A szocioszexualitással

kapcsolatban azóta sok tanulmány született, azonban ezek különböznek a jelenséghez való viszonyulásuk, az alkalmazott módszerek és a kapott eredmények tekintetében.

Simpson és Gangestad (1991) voltak az elsők, akik létrehoztak egy kérdőívet (Sociosexual Orientation Inventory, SOI) a jelenség mérésére. Itt a szocioszexualitást először csak egydimenziós és kétpólusú konstrukciónak gondolták. Az egyik pólus jelentette a „*Korlátozott szocioszexualitás*”, amely azokat az egyéneket takarta, akik hosszútávú és elkötelezett kapcsolatban élnek szexuális életet. Ezzel szemben a másik pólust a „*Korlátlan szocioszexualitás*” névvel illették, ugyanis ide azok tartoztak, akik inkább a rövid távú és kötetlen szexuális együttlétet preferálták. A SOI összpontszáma végül három tényezőt foglalt magába: a múltbéli szocioszexuális viselkedést, a jövőbeli lehetséges viselkedést és a fantáziák gyakoriságát. A mérőeszközt utána több kutatásban is alkalmazták, ahol kapcsolatot fedeztek fel a párválasztási preferenciákkal és az udvarlási szokásokkal (Penke és Asendorpf, 2008).

A szerzőpáros a későbbiekben egy háromdimenziós struktúrát azonosított, ami tartalmazta a szocioszexuális viselkedést (az egyén múltbéli viselkedése alapján), a *szocioszexuális attitűdöt* (vagyis az alkalmi szexről alkotott hiedelmeket és hozzáállást), és a *szocioszexuális vágyat* (fokozott arousal egy potenciális együttlét miatt). Az egyének közötti különbségek leginkább a viselkedés terén nyilvánulnak meg. A szocioszexuális viselkedés megnyilvánulhat a több partnerrel létesített kapcsolatban, vagy a romantikus kapcsolat hiányában. Az attitűdöt az elköteleződés nélküli szex iránti érdeklődéssel írhatjuk le. Több tényező is befolyásolhatja attitűdünket, például a kulturális értékek, vagy hagyományok. A szocioszexuális vágy, csakúgy, mint az általános szexuális vágy egy motivációs tényező, amit fokozott szexuális érdeklődés jellemez, ezen kívül szexuális izgalom és fantáziák kísérhetik. Azonban a hétköznapi szexuális vágytól eltérően a szocioszexuális vágy egy olyan potenciális partner felé irányul, akivel az egyén nincs elkötelezett kapcsolatban és amely főként a fizikai vonzeróból fakad. A szocioszexuális vágy mérésével világosan elkülöníthetőek a hosszútávú és a rövidtávú párválasztási stratégiák mögött húzódó motivációk (Meskó és mtsai., 2012). Összességében, a szocioszexuális viselkedés az alkalmi kapcsolatok iránti vágyból és a szocioszexualitás iránti attitűdből fakad, amit az egyén a szocializáció során sajátított el.

A szocioszexualitás megértése fontos betekintést nyújthat abba, hogy milyen tényezők határozzák meg az emberek szexuális viselkedését és milyen pszichológiai, társadalmi vagy kulturális hatások játszhatnak szerepet ebben a folyamatban. Azt már korábban megállapították, hogy a szocioszexualitás egyes dimenzióinak (viselkedés, attitűd, vágy) különböző prediktorai lehetnek. Ezek közül néhányat már azonosítottak (a demográfiai tényezőket, az általános

személyiségjegyeket, a nemi szerepet és a kötődést), azonban ezen tényezők egymáshoz való viszonyának tesztelése egy komplex modellben eddig még nem történt meg (Simpson és mtsai., 2004; Fernández del Río és mtsai., 2019; Bártová és mtsai., 2020).

I. 3. Szocioszexualitás és szociodemográfiai tényezők

A szociodemográfiai tényezők közül legjelentősebbnek a kor, a nem és a kapcsolati státusz bizonyult. A korról kapcsolatban elmondható, hogy a szocioszexuális viselkedés inkább az idősebb, míg a szocioszexuális vágy inkább a fiatalabb korosztályra jellemző. Az attitűddel kapcsolatban azonban Fernández del Río és munkatársai (2019) nem találtak összefüggést, amit azzal magyaráztak, hogy a már kialakult attitűd nem változik könnyen. Ezt megerősítették Meskó és munkatársai (2012) magyar, Barrada és munkatársai (2018) spanyol mintán végzett kutatásai, ahol azt találták, hogy a heteroszexuális nők és férfiak tekintetében az életkor pozitív összefüggést mutatott a szocioszexuális viselkedéssel, miközben a szocioszexuális vágy esetében negatív irányú kapcsolatot figyeltek meg. Azonban az attitűd és a szocioszexualitás összpontszáma tekintetében nem találtak ilyen összefüggést. Ezt azzal magyarázták, hogy a viselkedésre utaló kérdések között sok a régmúltra vonatkozott, így nem meglepő, hogy koruknál fogva az idősebbek több szexuális tapasztalattal rendelkeztek, mint a fiatalok.

A kapcsolati státuszt megvizsgálva Fernández del Río és munkatársai (2019) arra az eredményre jutottak, hogy az egyedülállók magasabb pontszámot értek el a szocioszexuális attitűd és vágy dimenziókon. Ezt alátámasztotta Barrada és munkatársai (2018) vizsgálata, ahol azt találták, hogy a hosszabb kapcsolatok alacsonyabb szocioszexuális viselkedés pontszámokkal jártak, valamint a romantikus kapcsolatok megléte negatív kapcsolatban állt mindhárom SOI-R alskálával. A rendelkezésre álló szakirodalom alapján egyértelműen kijelenthetjük, hogy a korlátozott szocioszexualitású egyének inkább az elkötelezett, hosszútávú kapcsolatokat preferálják, míg a korlátlan szocioszexualitású társaik inkább a rövidtávúakat. A korlátozott csoportba tartozó egyének jobban hajlanak arra, hogy olyan tulajdonságok alapján válasszanak partnert, amelyek elősegíthetik a kapcsolat stabilitását (pl. hűség). Ezzel szemben a korlátlan szocioszexualitású személyek inkább a fizikai vonzerőt és a karizmát tartják fontosnak (Simpson és Gangestad, 1991).

A szocioszexualitásban megnyilvánuló eltérések egy része a nemek közötti különbségekre vezethető vissza. A legnagyobb, nemek közötti különbség a szocioszexuális vágy kapcsán jelentkezik. A férfiak általában több fantáziáról számolnak be, hajlamosabbak és vágyakoznak is arra, hogy szexuális kapcsolatot létesítsenek idegenekkel (Simpson és Gangestad, 1991). Ezt megerősíti Fernández del Río és munkatársai (2019) kutatása, amelyben azt találták, hogy a

férfiak a nőkhez képest korlátlanabb szocioszexuális orientációval rendelkeznek, de ez a különbség leginkább a vágy tekintetében volt jelentős. Ami érdekes azonban, hogy a nők nagyobb arányban rendelkeztek a szocioszexualitás iránti megengedő attitűddel, mint a férfiak, amiből arra következtetnek, hogy mindez a nemi szerepek változásának tudható be. Ellenben az világosan kirajzolódik az összes kutatásból, hogy a férfiakat és nőket összehasonlítva, a férfiak magasabb kollektív szocioszexuális orientációval rendelkeznek, ezzel szemben a viselkedésben nem nyilvánul meg a nemek közötti eltérés (Meskó és mtsai., 2012; Neto, 2016; Barrada és mtsai., 2018; Gana és Arshakyan, 2023).

A férfiak és nők közötti különbséget sokáig az evolúciós alapú *Szülői ráfordítás elmélettel* próbálták magyarázni, vagy a szex iránti általános érdeklődés mértékével, mondván, hogy azok, akik megengedőbb szocioszexuális attitűddel rendelkeznek, azokra magasabb szintű szexuális „drive” is jellemző (Simpson és Gangestad, 1991). Azonban később Gangestad és Simpson (2000) azt találták, hogy a szocioszexuális vágyak közötti intraszexuális különbségek sokkal nagyobbak, mint az interszexuális különbségek. Ezáltal felmerült egy új elképzelés, hogy mégsem egyedül a nem játszhat meghatározó szerepet a szocioszexualitás bejósolásával kapcsolatban, hanem az egyén maszkulinitása vagy feminitása.

I. 4. Szocioszexualitás és a nemi szerepelvárások

A nemi szerepnormák iránymutatást adnak a nők és a férfiak számára arról, hogy hogyan kellene viselkedniük, gondolkodniuk és érezniük, ugyanakkor korlátozzák őket bizonyos társadalmilag nem elfogadott viselkedésformákban. A nemi szerepek elsajátítása már gyermekkorban elkezdődik, és nagyjából már öt éves korunkra tisztában vagyunk azzal, hogy mi számít férfias vagy nőies viselkedésnek. A tipikusan feminin tulajdonságok közé tartozik például a gyermek- és családcentrikusság, a kapcsolatorientáltság vagy a visszafogott, szubmisszív magatartás. A jellemzően férfias viselkedések közé sorolható például az érzelmek elfojtása, a kockázatvállalás, a dominancia jeleinek kimutatása, vagy a szexuális tevékenységek kezdeményezése. Ezeknek a normáknak a közvetítői lehetnek a kortársak, a tanárok vagy a média. Ebből is látszik, hogy a nemi szerepek kulturálisan meghatározottak, valamint fontos szerepet töltenek be a nők és a férfiak életében, mivel elősegíthetik az identitás fejlődését (Mahalik és mtsai., 2005). Az előbbiekből egyértelműen kirajzolódik, hogy mivel hagyományosan a férfiak szexuálisan aktívnak mutatkoznak, valamint sokkal megengedőbb szexuális attitűddel rendelkeznek és nagyobb szexuális szabadságot is kapnak, így tőlük egy korlátlanabb szocioszexualitást várunk el. Ezzel szemben a nőket inkább arra nevelik, hogy

legyenek aláztatosak és visszafogottak, így rájuk jellemzőbb lesz a korlátozottabb szocioszexuális orientáció.

Ahogy korábban Penke és Asendorpf (2008) kutatásából kiderült, a szocioszexualitás nem belüli eltérései sokkal nagyobbak, mint a nemek közötti eltérések. Kutatók ebből arra következtettek, hogy ez a jelenség az egyén „férfiasságából” vagy „nőiességéből” fakad, vagyis hogy mennyire felel meg ezeknek a normáknak. Ezt Schmitt (2005) is alátámasztotta, ugyanis azt találta, hogy a nemek közötti eltérések a szocioszexualitásban nemzetenként változnak, így az ebben megnyilvánuló különbségek nem csak a biológiai nemre vezethetőek vissza, hanem kulturálisan is meghatározottak. Ez összhangban van Walker és munkatársai (2000) által végzett kutatással ahol eltérő maszkulinitás-faktorokat vetettek össze a szocioszexuális orientációs kérdőív pontszámaival. Azt találták, hogy a korlátlan szocioszexualitással jellemezhető férfiak kevésbé mutatkoztak elfogadónak a liberális nemi szerepekkel kapcsolatban, mint a korlátozott szocioszexualitású társaik (Walker és mtsai., 2000, idézi: Meskó és mtsai., 2012). Ebből is látszik, hogy a szocioszexualitásnak egy kulturálisan meghatározott oldala is van.

Ezzel szemben biológiai nézőpontú kutatók azt feltételezték, hogy a születés előtti androgéneknek való nagyobb kitettség mind a férfiaknál, mind a nőknél férfiasabb fejlődési folyamatokat indít be. Ezáltal összefüggésbe hozható a férfiasabb viselkedéssel, agresszivitással és a szocioszexualitással (Bártová és mtsai., 2020). Ezt megerősítve több kutatás is azt találta, hogy a „férfiasabb” nőkre és férfiakra egyaránt jellemzőbb volt a magasabb fokú szocioszexuális orientáció, mint kevésbé férfias társaikra (Mikach és Bailey, 1999; Cunningham és Russell, 2004; Simpson és mtsai., 2004), valamint azok a nők akik magasabb pontszámot értek el a femininitás dimenzión, korlátozott szexualitással rendelkeztek (Hall és Pichon, 2014). A biológiai és a szociokulturális nézőpontok közötti vita feloldására Rammsayer és munkatársai (2017) kutatásukban arra keresték a választ, hogy vajon a biológiai nem vagy a nemi szerepek erősebbek a szocioszexualitás bejósolásában. Úgy gondolták, hogy a nemi szerepnormák mediáló hatást fejtenek ki a biológiai nem és a szocioszexuális orientáció között, oly módon, hogy a nemi szerepeknek inkább a viselkedésre és attitűdre lesz hatása nem pedig a vágyra. Vizsgálatukból az derült ki, hogy a férfiasság pozitívan korrelált a SOI-R mindhárom alskálájával, ezzel szemben a feminin vonások negatív kapcsolatban álltak vele. Továbbá a komplex modell tesztelésénél arra az eredményre jutottak, hogy a nemi szerepek jellemzői (férfiasság, nőiesség) erőteljesebb közvetítői voltak a szocioszexualitás viselkedés és attitűd

dimenziójának. Vagyis a nemi szerepjellemzők nagyobb befolyással voltak a viselkedésre és az attitűdre, mint a biológiai nem.

I. 5. Szocioszexualitás és a sötét személyiségjegyek

A szexuális viselkedés és a személyiségjellemzők kapcsolatát korábban már több kutatás is vizsgálta, ahol főként a szocioszexualitás egydimenziós modelljét vetették össze a „Big Five” jellemzőkkel, vagy a Dark Triad-dal (Simpson és mtsai., 2004; Burtăverde és Ene, 2021; Ataman és Yalçinkaya, 2024). Annak érdekében, hogy jobban megértsék a személyiségjellemzők befolyásoló hatását, több kutatás is irányult a *személyiség sötét oldalának* feltárására, ami elsősorban a *Sötét Triádot* jelentette. A kifejezés három szubklinikai személyiségjegyet takar: a nárcizmust, a machiavellizmust és a pszichopátiát. A *nárcizmust* a nagyképűség, a figyelemfelkeltés, az empátia hiánya és a feljogosultság érzése jellemzi. Az ilyen vonásokkal rendelkezők hajlamosak az önző és arrogáns viselkedésre és arra, hogy kihasználjanak másokat. A *machiavellista* személyre szintén jellemző az önzés, aki manipulálja és kihasználja az embereket saját céljai érdekében. Ez főként az érzelmi távolságtartásukra és az erős impulzuskontrolljukra vezethető vissza, ami lehetővé teszi számukra, hogy a helyzeteket érzelemmentesen értékeljék, hozzásegítve magukat a sikeres manipulációhoz. A szubklinikai *pszichopátia* olyan személyiségvonás, amit impulzivitás, antiszociális magatartás, valamint a lelkiismeretfurdalás és az empátia hiánya jellemez. Fő eszközük az agresszió és a manipuláció, amit mások irányítására alkalmaznak, valamint ennek következtében hajlamosabbak a bűnözői magatartásra is (Fernández del Río és mtsai., 2019). Később a *szadizmust* is beemelték a sötét személyiségjegyek közé, így jött létre a Dark Tetrád fogalma. A szadista személy élvezzi a kegyetlenkedést és mások fizikai vagy érzelmi szenvedésében leli örömét. Továbbá összefüggést mutat a szexuális jellegű erőszakos cselekedetekkel és a bosszúvágygal.

Korai kutatásokban Simpson és Gangestad (1991) kimutatta, hogy azok az egyének, akik magas pontszámot értek el az extraverzió, gátlástalanság és önmonitorozás tekintetében, nagyobb valószínűséggel rendelkeznek megengedőbb attitűddel az elkötelezettség nélküli szexszel kapcsolatban, és inkább hajlamosak a korlátlan szexuális viselkedésre. Ezzel szemben azok, akik ezeken a dimenziókon alacsonyabb pontszámot értek el, kevésbé mutattak hajlandóságot erre. Ez összhangban áll a sötét személyiségvonások opportunistá, kizsákmányoló természetével (Jones és Weiser, 2014; Haddad és Angman, 2016). Így nem meglepő hogy a sötét személyiségtípusok szignifikáns összefüggést mutatnak a szexuális

partnerek magasabb számával és a rövidtávú szexuális kapcsolatok előnyben részesítésével (Jonason és mtsi., 2009). Ezt számos későbbi kutatás is megerősítette mind a nárcizmus (Foster és mtsai., 2006), a pszichopátia (Patch és Figueredo, 2017), a machiavellizmus (McHoskey, 2001) és a szadizmus tekintetében (Duncan és March, 2019).

Tsoukas és March (2018) voltak azok, akik először vizsgálták a Dark Tetrád és a párválasztási szokások hosszú vagy rövid távú kapcsolatát. Az eredményekből az derült ki, hogy pozitív kapcsolat áll fent a sötét személyiségjegyek és a rövidtávú kapcsolatok preferenciája között, valamint a legfontosabb befolyásoló tényező a pszichopátia volt. Ehhez hasonlóan Fernández del Río és munkatársai (2019) is arra az eredményre jutottak, hogy csak a pszichopátia járult hozzá pozitívan a szocioszexualitás mindhárom dimenziójának magyarázatához. Ezzel szemben a nárcizmus, a machiavellizmus és a szadizmus egyik prediktív modellben sem játszott szerepet. Ez főként azért lehetett, mert a pszichopátiában elért magas pontszám összeköttetésben áll a hiperszexualitással, az impulzivitással, és a stimulálás iránti igénnyel, ami végül kihatással lehet a szexuális vágyra, az attitűdre, majd a viselkedésre. Továbbá, a pszichopáták fő jellemzői (mint a hidegség, az empátia és a lelkiismeretfurdalás hiánya, az impulzivitás) megkönnyíthetik a rövidtávú kapcsolati stratégiák kialakítását. Ezek az eredmények összhangban álltak Nascimento és munkatársai (2018) által végzett kutatás eredményeivel, azzal a különbséggel, hogy ők a pszichopátián kívül a machiavellizmussal is jelentős kapcsolatot találtak a szocioszexualitás tekintetében. Ami talán még érdekesség, hogy nők esetében a nárcizmus is jelentős összefüggést mutatott a szocioszexualitás vágy dimenziójával. Összességében elmondható, hogy a sötét személyiségjegyek a férfiaknál gyakoribb előfordulást mutatnak, mint a nőknél, és esetükben a pszichopátia a legerősebb bejósolója a szocioszexualitásnak.

I. 6. Szocioszexualitás és a kötődés

Az elméletalkotókat már régóta foglalkoztatja a kötődés témaköre, azonban sokáig a kutatások csak a gyermekkori kötődésre irányultak, mígnem a nyolcvanas évek végére a felnőttkori kötődés is jelentős figyelmet kapott (Jantek és Vargha, 2016). Korábbi kutatások azt találták, hogy ugyanaz a három kötődési stílus van jelen felnőtt korban (szerelmi kapcsolatban partnerek között), mint amik gyermekkorban (a gyermek és a gondozó között). A *biztonságosan kötődő* személyeknek nem jelent gondot a partnertől való érzelmi függés. Képes megbízni a partnerben és szívesen fordul hozzá érzelmi támogatásért is. Ezzel szemben az *elkerülő kötődésű* személyek kétféleképpen viselkedhetnek: vagy állandóan attól tartanak, hogy a párjuk

elutasítja őket (*szorongó-elkerülő kötődés*), vagy leértékelik az érzelmi közelséget és az intim kapcsolatok jelentőségét (*elutasító-elkerülő kötődés*). Ennek következtében az elutasító-elkerülő kötődésű egyének igyekeznek magukat távol tartani partnerüktől mind fizikailag mind érzelmileg, főként akkor, ha stresszes helyzetekkel szembesülnek. A szorongva kötődők folyamatosan attól tartanak, hogy a partnerük elutasítja őket, ezért ragaszkodnak hozzá és birtokolni akarják, valamint az elhagyásra utaló legapróbb jeleket is észreveszik (Bartholomew és Horowitz, 1991; Meskó és mtsai., 2012). A kötődési mintázatokat értelmezhetjük úgy is, mint adaptív megküzdési módokat, amik segítségünkre vannak az alkalmazkodásban és az érzelmeink szabályozásában, amikor nagy stressz ér bennünket (Simpson és Rholes, 1994; idézi: Meskó és mtsai., 2012). Bowlby úgy gondolta, hogy a kötődési rendszer alkalmazkodóképessége szinte minden pszichopatológiai kórképben kisebb-nagyobb mértékben sérül, és amint azt láthattuk, az egyes kórképek pedig kapcsolatban állhatnak a szocioszexualitással. Továbbá, Bowlby szerint azok az egyének, akiknek a legkorábbi kapcsolataikban nem sikerül megtapasztalniuk a biztonság érzését, később kerülni fogják az érzelmeiket kiváltó szituációkat (Bowlby, 1969, 1980; idézi Vankó, 2013). Ezek alapján Brennan és Shaver (1995) megpróbálta feltérképezni a szocioszexualitás és a kötődés között húzódó kapcsolatot. Úgy gondolták, hogy azok, akik kerülnek a kapcsolatban az intimitást és az érzelmi függőséget, hajlamosabbak arra, hogy rövidtávú kapcsolatokba kezdjenek. Kutatásukból kiderült, hogy a korlátlan szocioszexualitással rendelkező egyénekre jellemzőbb volt az elkerülő kötődési stílus. Hasonló eredményre jutott Simon (1997), mely szerint a biztonságosan kötődő személyek negatív attitűddel rendelkeznek az alkalmi szexuális kapcsolatok iránt. Ezzel szemben az elkerülő kötődésű egyének nyitottabbak voltak az alkalmi szex iránt. Azonban a szocioszexuális viselkedés és a kötődés között nem találtak kapcsolatot. Ezt kiegészíti Stephan és Bachman (1999) kutatása, akik azt találták, hogy a biztonságosan kötődők szexuális téren visszafogottabbnak mutatkoztak, kevésbé voltak hajlamosak destruktív magatartásra, kevésbé volt rájuk jellemző az érzelemmentes szex, valamint kevesebb, idegenekkel folytatott fantáziáról számoltak be, mint az elkerülő és a félelemteli kötődésű társaik. Továbbá itt is megfigyelhető volt a nemenkénti eltérés csakúgy, mint a szocioszexualitást bejósoló egyéb tényezők esetében.

I. 7. Szisztematikus áttekintés

Annak érdekében, hogy a szocioszexualitásról és annak prediktorairól egy átfogó képet kapjunk, egy szisztematikus szakirodalmi áttekintés is készült, amely rendszerezi a releváns kutatásokat. Az áttekintés célja az volt, hogy feltárja a szocioszexualitás prediktoraival

kapcsolatos legfontosabb tudományos eredményeket és biztosítsa a dolgozat empirikus részének elméleti megalapozottságát. A szisztematikus áttekintésbe olyan tanulmányok kerültek be, amik a szocioszexualitás és más változók közötti kapcsolatot vizsgálták, vagy konkrét prediktorként azonosították azokat. A keresés főként a szociodemográfiai tényezők, a személyiségjegyek, a kötődés, a nemi szerepekkel való azonosulás és a szocioszexualitás kapcsolatának feltárására irányult. Ugyan némely tanulmány megjegyezte a szocioszexualitás és a vallásosság kapcsolatát, azonban mi az előzetes elemzések során nem találtunk köztük jelentős kapcsolatot, így ezt kihagytuk az elemzésből. Továbbá az áttekintés csak olyan kutatásokat tartalmaz, amik rendelkeztek heteroszexuális populációra vonatkozó eredményekkel. A kiválasztás során nem alkalmaztunk nyelvre, vagy a publikáció megjelenési évére vonatkozó kizárási kritériumokat.

A tanulmányok szűréséhez előzetesen rögzített keresőszavakat és a kombinációikat használtuk, (pl. *sociosexuality*, *personality*, *gender roles*, *attachment*), valamint használtunk Boolean operátorokat (pl. „*sociosexuality*” AND „*personality*”; „*gender roles*” OR „*gender norms*”). A tanulmányok gyűjtése két internetes adatbázisból történt (PubMed, Google Scholar), ami összesen 19351 találatot eredményezett. Az internetes keresést 2024. szeptember és 2024. október között végeztük. Az adatbázisban való keresés során végül 256 tanulmány került azonosításra a cím és az absztrakt alapján, majd a duplikált elemek kizárásra kerültek. Ennek következtében összesen 126 tanulmány kerülhetett be. Kritériumként fogalmaztuk meg, hogy a keresőszó vagy a címben, vagy az absztraktban megjelenjen. A keresés során a releváns találatok kerültek előre, majd az első tíz oldal került áttekintésre. Ahol az absztrakt tartalma alapján nem lehetett egyértelmű döntést hozni, ott a teljes tanulmány áttekintésre került. Végül 126 tanulmány került be a teljes tartalmi áttekintésre. A teljes szövegek elemzése még további 87 tanulmány kizárását eredményezte, ugyanis nem jelent meg benne az általunk vizsgálni kívánt módon a szocioszexualitás és annak kapcsolata a releváns változókkal. Továbbá, négy tanulmány szintén kizárásra került hozzáférési nehézségek következtében. Ezek alapján a szisztematikus áttekintésbe végül 35 tanulmány kerülhetett be. A keresési folyamatot bemutató PRISMA flowchart a 1. számú mellékletben található.

A tanulmányok jellemzőire vonatkozó adatok kinyerése Microsoft Word használatával történt. A legfontosabb jellemzőket és a releváns eredményeket az 1. táblázat szemlélteti. A bekerült tanulmányok közül 33 empirikus kutatás, 1 szakdolgozat és 1 könyvfejezet volt. A 35 tanulmányból 39% 2020 és 2024 között lett publikálva, valamint a legtöbb kutatás Európában (57%) és az Egyesült államokban (25%) készült. A kutatások jórészt felnőtt populációra korlátozódtak és kényelmi mintavételt alkalmaztak. Továbbá a legtöbb tanulmány a

szocioszexualitás és a személyiségjegyek valamint a szociodemográfiai tényezők kapcsolatának feltárására irányult.

SZERZŐ(K), ÉV	LEGFONTOSABB EREDMÉNYEK
Szociodemográfiai tényezők	
Barrada és mtsai., 2018.	Férfiak magasabb pontszámot értek el a szocioszex. attitűd és vágy dimenziókon. A viselkedésben nem volt különbség. A kor közvetlen kapcsolatban áll a viselkedéssel és az attitűddel, de a vágygal nem. Akik kapcsolatban voltak alacsonyabb szocioszexualitás pontszámmal rendelkeztek, mint akik nem voltak kapcsolatban, főként a vágyban jelent meg különbség.
Blasco-Belled és mtsai., 2022.	Férfiak több pontot értek el a szocioszex. vágy és attitűd dimenzióján mint a nők. A viselkedés dimenzió nincs különbség.
Brase és mtsai., 2014.	Férfiak korlátlanabb szocioszexualitásról számoltak be mint a nők.
Ciocca és mtsai., 2024.	Férfiakra inkább jellemző a szocioszex orientáció mint nőkre. Legnagyobb különbség a vágy terén, a viselkedés terén elhanyagolható. Kapcsolatban lévők kevesebb szocioszexuális vágyról számolnak be, mint akik nincsenek kapcsolatban.
Díaz-Loving és Rodríguez, 2008.	Férfiak magasabb átlagot érnek el a szocioszex. viselkedés és attitűd dimenziókon és a szocioszex. összpontszámában. Akik párkapcsolatban voltak és együtt éltek a partnerrel visszafogottabbak voltak szocioszexualitás terén, mint azok akiknek csak alkalmi kapcsolataik voltak.
Fernández del Río és mtsai., 2019.	Férfiak magasabb pontszámot érnek el a szocioszex. vágy dimenzió, mint a nők. A különbség az attitűd és a viselkedés tekintetében nem figyelhető meg. A kor a viselkedéssel pozitív kapcsolatban, a vágygal negatív kapcsolatban van. Attitűdben nincs változás. Akik nincsenek kapcsolatban magasabb a vágy és az attitűd, mint azoknál, akik kapcsolatban vannak.
Figueroa és mtsai., (preprint)	Férfiak magasabb pontszámot értek el a SOI-M rövidtávú párkapcsolati orientáció dimenzióján és több szocioszexuális viselkedésről számoltak be. A nők magasabb pontot értek el a hosszútávú dimenzió.
Gana és Arshakyan, 2023.	A férfiak korlátlanabb szocioszexualitással rendelkeztek, mint a nők.
Hall és Pichon, 2014.	Negatív kapcsolat a kor és a szocioszexualitás között.
Meskó és mtsai., 2012.	A nők kevésbé hajlamosak a szocioszexualitásra mint a férfiak. A kor pozitív kapcsolatban van a szocioszex. viselkedéssel, negatív kapcsolatban a vágygal, az attitűddel nincs kapcsolat.
Nascimento és mtsai., (2018).	Férfiak a szocioszexualitás összes dimenzióján magasabb pontot értek el mint a nők.
Személyiségvonás	
Banai és Pavela, 2015.	Szocioszexualitás összpontszám negatív kapcsolatban van a kedvességgel, érzelmi stabilitással, lelkiismeretességgel. A szocioszex. viselkedés kapcsolatban van az extraverzióval, az érzelmi stabilitással és a lelkiismeretességgel.
Bourdage és mtsai., 2007.	Az Őszinteség és Alázat dimenziók (Honesty and Humility) a korlátozott szocioszexualitással álltak kapcsolatban.
Ciocca és mtsai., 2024.	A Nyigottság (Openness) volt a legerősebb prediktora a korlátlan szocioszexualitásnak. Neuroticizmus és a Kellemesség negatív kapcsolatban van a szocioszexualitással.
Ferreiros és Clemente, 2022.	Pozitív kapcsolat a Pszichopátia, a Szadizmus dimenzió és a partnerek száma között.
Foster és mtsai., 2006.	Narcizmus és a szocioszexualitás között pozitív kapcsolat.
Freyth és Jonason, 2023.	Machiavellizmus és Pszichopátia mindegyik szocioszexualitás dimenzióval kapcsolatban állt. A Narcizmus csak az attitűd dimenzióval mutatott kapcsolatot. A

	Kellemesség dimenzió a férfiak között magasabb pontot elérők több partnerről számoltak be.
Gana és Arshakyan, 2023.	A magas szintű Optimizmus korlátlan szocioszexualitást jelzett előre.
Garcia, 2020.	Mind a Machiavellizmus, Nácizmus és Pszichopátia kapcsolatban állt a szocioszex. vágygal és attitűddel, de a viselkedéssel nem.
Grigoropoulos, 2023.	Az Emberiségbe vetett hit (Faith in humanity) dimenzió negatív kapcsolatban állt a szocioszex. vágygal. Nácizmus pozitív kapcsolatban attitűddel és vágygal, de viselkedéssel nem. A szocioszex. viselkedést a Pszichopátia magyarázza leginkább.
Haddad és mtsai., 2016	Szignifikáns pozitív kapcsolat volt a Dark Triád jegyek és a szocioszexualitás minden dimenziója között és az összpontszámban.
Hofer és mtsai., 2010.	Kellemesség és a Lelkiismeretesség dimenzió negatív kapcsolatban van a szocioszexualitással. A nők körében a magasabb szocioszexualitás alacsonyabb Neuroticizmussal járt együtt.
Jonason és mtsai., 2009.	Dark Triad kapcsolatban áll a magasabb partner számmal, korlátlan szocioszexualitással és a rövidtávú párkapcsolati preferenciával.
Jonason és mtsai., 2011.	Az összesített Dark Triad dimenzió jobban magyarázza a szocioszexualitást mint, ha a három személyiségjegyet külön néznénk.
Jonason és mtsai., 2019	Gátlástalanság, Pszichotizmus, Elkülönülés és Antagonizmus pozitív kapcsolatban van a rövid-távú párválasztási stratégiákkal.
Simpson és mtsai., 2004	Szocioszexualitás pozitív kapcsolatban van az Extraverzióval, a Nyigottsággal és negatív kapcsolatban a Neuroticizmussal és a Kellemességgel. A Nácizmus és Pszichopátia prediktorai a korlátlan szocioszexualitásnak.
Kötődés	
Barber, 1998.	A nem és a kötődési stílus között kölcsönhatás van. A férfiaknál a biztonságos felnőttkori kötődés magas szocioszexuális hajlandóságot jelez, a nőknél ugyanez alacsonyat.
Greszta és mtsai., 2016.	A barátság extrákkal kapcsolatban lévőkre jobban jellemző az elkerülő kötődési stílus, kapcsolataik kevésbé intímek és kevésbé elkötelezettek és jobban jellemző rájuk a korlátlan szocioszexualitás, ellentétben azokkal akik hosszútávú kapcsolatban vannak.
Hackathorn és Malm, 2022.	Bizonytalan kötődési stílus pozitív kapcsolatban a szocioszexualitással.
Kinderknecht, 2024.	Akik alacsony önbecsüléssel és szorongó kötődési stílussal rendelkeznek, több szexuális partnerről számolna be.
Mallet és Kindelberger, 2018.	Férfiaknál az apához való kötődés magyarázza az egyéni különbségeket a szocioszexualitásban, lányoknál pedig az anyával való kötődés.
Simpson és mtsai., 2004	Elkerülő kötődésűek pozitív attitűddel rendelkeznek az alkalmi kapcsolatokról és pozitív kapcsolatban állnak a szocioszexualitással. A biztonságosan kötődők negatívan vélekednek az alkalmi kapcsolatokról.
Nemi szerepek	
Bártová és mtsai., 2020.	Magasabb fokú maszkulinitás a heteroszexuális nőkben és a magasabb fokú femininitás a heteroszexuális férfiakban magasabb szocioszexualitás pontszámmal jár együtt.
Hall és Pichon, 2014.	Azok a nők, akik magasabb pontot értek el a Femininitás dimenzió korlátozottabb szocioszexualitással rendelkeztek.
Kozma és Kocsor, 2018.	A Bem-féle femininitás alskála fordított kapcsolatban áll a SOI vágy dimenziójával a férfiak esetében. A korlátlan szocioszexualitás nem áll szignifikáns kapcsolatban a maszkulinitással.
Simpson és mtsai., 2004.	A maszkulinitás mind férfiak, mind nők esetében korlátlan szocioszexualitással jár együtt. A korlátlan szocioszexualitású férfiak kevésbé gondolkodnak liberálisan a nemi szerepekről mint a korlátozott társaik.
Waldis és mtsai., 2020.	A szocioszex. viselkedés pozitív kapcsolatban állt a férfias nemi szerep orientációval. A szocioszex. attitűd pozitív kapcsolatban áll a férfias nemi szerep

	orientációval és negatív kapcsolatban a nőiesssel. A vágy nem állt kapcsolatban egyikkel sem.
Waldis és mtsai., 2021.	Férfiak esetében a femininitás negatív kapcsolatban áll a szocioszex. attitűddel, de pozitív kapcsolatban van a vágygal. A férfias nemi szerep orientációval rendelkező férfiak korlátlanabb szocioszexuális viselkedésről és attitűdről számoltak be.

1. táblázat: A szisztematikus áttekintés legfontosabb eredményei

Az áttekintés során törekedtem arra, hogy a téma szempontjából minden fontos szakirodalmat beemeljek, azonban elképzelhető, hogy néhány releváns tanulmány kimaradt. A jövőben tervben van egy részletesebb szakirodalmi áttekintés elkészítése a PRISMA elveinek megfelelően. Összességében megállapítható, hogy a feldolgozott tanulmányok mind számos tényezőt vizsgáltak a szocioszexualitással kapcsolatban, azonban fontos megjegyezni, hogy a vizsgált tanulmányok többsége csupán néhány változóra korlátozta a kutatását, ami megnehezíti a szocioszexualitás komplex és átfogó megközelítését és megértését. A szisztematikus áttekintés során feltárt kutatási eredmények hozzájárultak ahhoz, hogy átfogó képet kapjunk a szocioszexualitás prediktorairól, valamint jó alapját képezik a dolgozat empirikus folytatásának.

II. A kutatás célja

A szakirodalmi összefoglaló alapján elmondható, hogy a szexualitással és szexuális viselkedéssel kapcsolatos témák már régóta foglalkoztatták a kutatókat, azonban a szocioszexualitással, csak az utóbbi pár évtizedben kezdtek el mélyrehatóbban foglalkozni, így relatíve új kutatási területnek számít. Ezen felül még kevesebb kutatás készült az egyes alskálák (viselkedés, attitűd, vágy) külön-külön történő vizsgálatával, hiszen ennek mérésére megfelelő mérőeszköz csak 2008-ban került bemutatásra. Az eddigi kutatások túlnyomórészt az egydimenziós, kétpólusú szocioszexuális orientációra összpontosítottak, míg azok, akik a háromdimenziós struktúrát elemezték, többnyire csak egy-két prediktor hatását vizsgálták részletesebben (Penke és Asendorpf, 2008; Fernández del Río és mtsai., 2019). Ilyen prediktorok voltak például a szociodemográfiai tényezők, amik közül leginkább a nem, az életkor és a kapcsolati státusz hatását kutatták (Meskó és mtsai., 2012; Neto, 2016). Majd ehhez szorosan hozzákapcsolódtak a női és férfi nemi szerepnek való megfelelést feltáró vizsgálatok, akik az egyén férfiasságában vagy nőiességében keresték a magyarázatot a szocioszexualitásra (Schmitt, 2005). Továbbá, számos kutatásban fontos kapcsolatokat fedeztek fel az egyén kötődése és a szocioszexuális orientáció között, mivel az elkerülő és a szorongó kötődésű egyének inkább az alkalmi kapcsolatokat preferálják (Brennan és Shaver, 1995). Mindemellett ezek a kötődési stílusok szoros kapcsolatban állnak a sötét személyiségjegyekkel, amiket

kutatások szintén kapcsolatba hozták a szocioszexualitással a kockázattvállaló magatartásuk miatt. Ezekben a vizsgálatokban többen is azt találták, hogy a sötét személyiségjegyek közül a pszichopátia jelenti a legfőbb bejósoló tényezőt a szocioszexualitásban. Azonban ezen a téren a kutatásokban sok ellentmondás is tapasztalható, mert elképzelhető, hogy különböző személyiségjegyek a szocioszexualitás más alfaktoraira vannak hatással (Tsoukas és March, 2018). Ezek alapján látható, hogy a különböző személyiségjegyek szocioszexualitással való kapcsolatát érdemes még tovább vizsgálni például az egyes alfaktorok esetében. A szakirodalmak áttekintése alapján a jelenlegi kutatással az volt a célunk, hogy a már azonosított prediktorokat (sötét személyiségjegyek, szociodemográfiai tényezők, kötődés, nemi szerepek) egy átfogó modellben értelmezzük és megvizsgáljuk, hogy az adott konstruktumok mennyire tudják előrejelezni a szocioszexualitást. Továbbá, a szocioszexuális vágy, attitűd és viselkedés tekintetében melyik változó bír a legerősebb magyarázóerővel. Mindemellett kutatásban további újdonságnak számít az is, hogy a legtöbb szocioszexualitás és sötét személyiségjegyek kapcsolatát magába foglaló kutatásban legtöbben a Dark Triádot vizsgálták, így a szadizmus, mint prediktor legtöbbször kimaradt az elemzésből. Ennek megfelelően a kutatással szeretnénk tovább bővíteni a szadizmus és a szocioszexualitás kapcsolatára irányuló vizsgálatok körét is. Nem utolsósorban a női és férfi nemi szerepeket feltáró kérdőívek fordítása és hazai adaptációjának első lépései hiánypótlóak, és reményeink szerint további hasznos hazai kutatásokat alapozhatnak meg.

III. Módszer

III. 1. Vizsgálati minta és az eljárás menete

A kutatásban összesen 1344 (851 nő és 494 férfi) személy vett részt. A kitöltők átlagéletkora 31 év (szórás: 11,3), a legfiatalabb személy 18, a legidősebb személy pedig 73 éves volt. A kitöltők jelentős része főiskolai, vagy egyetemi diplomával rendelkezett (50,7%; 682 fő), vagy legalább egy szakközépiskolai vagy gimnáziumi végzettsége volt (45,2%; 608). A kitöltők mindössze 2%-a (29 fő) végzett szakmunkásképzőt és 1%-a (25 fő) általános osztályt. A mintában szereplő személyek többsége egyedülálló (40%; 549 fő), 26,6% (358 fő) házas, 18,5% (249 fő) élettársi kapcsolatban van, 4,8% (65 fő) elvált, 0,5% (7 fő) özvegy, valamint 0,7% (10 fő) házas, de nem él együtt a házastársával. A hosszútávú kapcsolatokat tekintve (legalább 2 éves kapcsolat) a mintában szereplők 28,4%-a (383 fő) egy, 18,4% (248 fő) kettő és 15,7% (211 fő) kettőnél több hosszútávú kapcsolattal rendelkezett. 21,5%-nak (290 fő) nem volt még kapcsolata.

Az online adatgyűjtés névtelenül és kényelmi mintavétellel történt. A vizsgálati személyek toborzását egyetemi hallgatók végezték. A kutatás etikai engedély száma: BTK/5253- 1/2021.

III. 2. MÉRŐESZKÖZÖK

Szocioszexuális Orientációs kérdőív (SOI-R)

A szocioszexualitás mérése a Szocioszexuális Orientációs Kérdőívvel (Revised Sociosexual Orientation Inventory, SOI-R; Penke és Asendorpf, 2008) történt. A kérdőív – az összpontszám mellett – három dimenziót mér: *szocioszexuális vágy*, *attitűd* és *viselkedés*. A kérdőív összesen 9 tételből áll, mindegyik alskálát 3 tétel alkot. A kitöltők egy 1-től 9-ig terjedő Likert skálán adhatják meg a válaszaikat ahol az 1: Egyáltalán nem értek egyet, 9: Teljesen egyetértek, vagy 1: Soha és 9: Naponta legalább egyszer. A végső pontszámítás az egyes tételek pontszámainak összeadásával, vagy átlagolásával történik. Penke és Asendorpf (2008) kutatásukban azt találták, hogy a három alskála belső konzisztenciája jó (viselkedés: $\alpha = 0,85$; attitűd: $\alpha = 0,87$; vágy: $\alpha = 0,86$). A kérdőív hazai adaptálását Meskó és munkatársai (2012) végezték és eredményeik szerint a magyar változat faktorstruktúrája az eredetivel megegyezik, valamint a kérdőív belső konzisztenciája elfogadható (Szocioszexuális viselkedés: $\alpha = 0,87$; Szocioszexuális attitűd: $\alpha = 0,79$; Szocioszexuális vágy: $\alpha = 0,78$).

Conformity to Masculine Norms Inventory (CMNI-30)

A férfias normáknak való megfelelést feltáró eredeti kérdőívet Mahalik és munkatársai (2003) dolgozták ki, amely 94 tételből állt. Későbbiekben Levant és munkatársai (2020) egy könnyebben kitölthető rövidebb változatot alakították ki, ami az eredeti 10 dimenziót meghagyva, alskálánként csak 3-3 tétellel tartalmazott. A 10 dimenzió a következő volt (zűrójelben a skála eredeti elnevezésével és belső konzisztencia mutatójával): *érzelem szabályozás* (emotional controll, $\alpha = 0,90$), *győzni akarás* (winning, $\alpha = 0,76$), *playboy* (playboy, $\alpha = 0,89$), *erőszakhoz való viszony* (violence, $\alpha = 0,78$), *heteroszexuális énkép fontossága* (heterosexual self-presentation, $\alpha = 0,93$), *státusz hajszolása* (pursuit of status; $\alpha = 0,72$), *munka, mint prioritás* (primacy of work, $\alpha = 0,81$), *nők feletti hatalom érzése* (power over women, $\alpha = 0,85$), *önállóság* (self-reliance, $\alpha = 0,78$), *kockázatvállalás* (risk-taking, $\alpha = 0,84$). A mérőeszköz fordítása és hazai adaptációjának első lépései a kutatás keretében történik.

Conformity to Feminine Norms Inventory (CFNI-45)

A női normáknak való megfelelést a Parent és Moradi (2010) által létrehozott (CFNI-45) kérdőívvel mértük. A Mahalik és munkatársai (2005) által készített 84 tételes skálát rövidítették

le, valamint az eredeti 8 faktor helyett, a kutatási eredmények alapján 9-et alakítottak ki. Így jött létre a 45 tételes kérdőív, ahol a válaszolók 4 fokú Likert-skálán adhatják meg a válaszaikat (0: Egyáltalán nem értek egyet, 3: Teljes mértékben egyetértek). A mérőeszköz 9 skálája a következő: *Aranyos és kedves* (Sweet and nice, $\alpha = 0,72$), *Kapcsolatorientáltság* (Relational, $\alpha = 0,76$), *Karcsúság* (Thinness, $\alpha = 0,90$), *Szerénység* (Modesty, $\alpha = 0,73$), *Háziasság* (Domestic, $\alpha = 0,82$), *Gyermekorientáltság* (Care for children, $\alpha = 0,92$), *Romantikus kapcsolat* (Romantic relationship, $\alpha = 0,79$), *Szexuális hűség* (Sexual fidelity, $\alpha = 0,89$) és *Külső megjelenés* (Invest in appearance, $\alpha = 0,81$). Az alskálák pontszáma és a végső pontszámítás az egyes tételekre adott pontok összeadásával történik. A mérőeszköz fordítása és hazai adaptációjának első lépései a kutatás keretében történik.

Dark Tetrád Kérdőív (SD4)

A személyiség sötét oldalának feltárására a „Sötét Négyes” kérdőívet (Short Dark Tetrad – SD4; Neumann és mtsi., 2021) alkalmaztuk. A mérőeszköz eredetileg a „Sötét Hármasság” (Short Dark Triad – SD3, Jones és Paulhus, 2014) kérdőívéből jött létre, ami a nemkívánatos személyiségjellemzőket mérte. A skála eredetileg a szubklinikai nárcizmust, machiavellizmust és a pszichopátiát mérte. Majd a DS4 megalkotásánál Paulhus és munkatársai (2021) beemelték a szadizmust a személyiségjegyek közé. Így az önjellemzős kérdőív az alábbi négy dimenziót méri: *machiavellizmus*, *nárcizmus*, *pszichopátia* és *szadizmus*. A skála 28 tételt tartalmaz és minden skálát 7 tétel alkot. A válaszadók 1-től 5-ig terjedő Likert skálán adhatják meg a válaszaikat ahol az 1: Egyáltalán nem értek egyet és az 5: Teljesen egyetértek. A skálák reliabilitása megfelelő volt (Machiavellizmus $\alpha = 0,75$; Nárcizmus $\alpha = 0,80$; Pszichopátia $\alpha = 0,81$; Szadizmus $\alpha = 0,81$). A kérdőív hazai adaptációja folyamatban van, a skálák pszichometriai jellemzői jók (Szabó és Rózsa, közlésre benyújtva).

Felnőttkori kötődés (ECR-RS)

A felnőtt kötődést a Közvetlen Kapcsolatok Élményei – Kapcsolati Struktúrák (Experiences in Close Relationships, ECR-RS; Fraley és mtsai. (2011) kérdőívvel mértük. A magyar nyelvű adaptációt Jatek és Vargha (2016) végezték. A kérdőív ugyanazt a két dimenziót méri (szorongás és elkerülés) három meghatározó személlyel kapcsolatban (anya, apa, partner) ezáltal összehasonlíthatóvá válik a különböző személyekhez való kötődés. A kérdőívben minden kapcsolati személyhez való kötődést 9 tétel mér fel, amit a válaszadónak 7 fokú Likert skálán kell értékelnie (1: Egyáltalán nem ért egyet; 7= Teljes mértékben egyetért). A magyar adaptáció magas belső konzisztenciáról számol be (Szorongás, anya: $\alpha = 0,84$, Szorongás, apa: $\alpha = 0,87$,

Szorongás, partner: $\alpha=0,83$, Elkerülés, anya: $\alpha=0,91$, Elkerülés, apa: $\alpha=0,92$, Elkerülés, partner: $\alpha=0,81$).

IV. Eredmények

IV. 1. Alapstatisztikák és a mérőeszközök pszichometriai jellemzői

A mérőeszközök megbízhatóságával kapcsolatban elmondható, hogy mindegyik skála megfelelőnek bizonyult, a döntő többségük elérte a kutatási gyakorlatban alkalmazott 0,7-es értéket (2. táblázat). Egyedül a Férfi nemi szerepekkel való azonosulás két alszkáláján (*Győzni akarás*, *Erőszakhoz való viszony*) és a Női nemi szerepekkel való azonosulás három alfaktoránál (*Aranyos és kedves*, *Kapcsolatorientált*, *Szerénység*) láthatunk ennél enyhén alacsonyabb értéket, azonban ez még elfogadhatónak mondható a skálák alacsony tételszámát mérlegelve.

Azoknál a mérőeszközöknél, amik még nem rendelkeztek hazai adaptációval, a skálák belső konzisztenciájának vizsgálata mellett feltáró és megerősítő faktorelemzést is végeztünk. A Dark Tetrad Kérdőív (*SD4*) esetében a Bartlett-próba szignifikáns lett ($X^2(378) = 11363,32$; $p < 0,001$) és a KMO érték is minden tétel esetében meghaladta a 0,6-os értéket, ami alapján az adatok alkalmasnak bizonyultak faktoranalízisre. Továbbá a faktortöltések az összes tételnél elérték a legalább 0,4-es értéket, ami azt mutatja, hogy megfelelően illeszkednek a faktorhoz. Valamint a bifaktoros modell illeszkedési mutatói ($CFI = 0,91$; $RMSEA = 0,05$) is elfogadhatónak mondhatók a szakirodalom által meghatározott négy-faktoros szerkezet használatához (Szabó és Rózsa, közlésre benyújtva). A női nemi szerepekkel való azonosulás tekintetében (*CFNI-45*) a Bartlett-próba szintén szignifikáns lett ($X^2(990) = 24770,71$; $p < 0,001$) és a KMO index mindenhol meghaladta a kívánt 0,06-os értéket. Továbbá az illeszkedési mutatók csak részben bizonyultak elfogadhatónak ($CFI = 0,82$; $RMSEA = 0,05$), de a skálák belső konzisztencia mutatóit is mérlegelve a skálák alkalmazását elfogadhatónak tartottuk. A férfi nemi szerepekkel való azonosulás (*CMNI-30*) kapcsán a Bartlett-teszt ismét szignifikáns eredményt jelzett ($X^2(435) = 18398,95$; $p < 0,001$), valamint a KMO érték itt is mindenhol elérte a 0,6-os értéket. Az illeszkedési mutatók ($CFI = 0,96$; $RMSEA = 0,03$) megfelelő illeszkedést mutatnak, ami alapján támaszkodhatunk a szakirodalomban meghatározott tíz-faktoros modellre.

A ferdeség és csúcsosság tekintetében több változó is enyhén meghaladta a kritériumként meghatározott 1-es abszolút értéket, azonban az eltérés mértékét mérlegelve a változókat többváltozós elemzésre alkalmasaknak ítéltük (2. táblázat). A vizsgálatban használt változók közötti nemi eltérések mértékét a Welch-féle d-próbával vizsgáltuk, és a szocioszexuális

orientáció összpontszámában és annak három alskálájában találtunk statisztikailag jelentős eltérést. Ezek közül is a legjelentősebb különbség a szocioszexuális vágy tekintetében jelent meg ($t(705,93) = -12,11$; $p < 0,001$; Cohen's $d = -0,77$). Ez alapján a férfiak ($M = 12,98$; $SD = 6,40$) magasabb szocioszexuális vágygal rendelkeztek a nőkhöz ($M = 8,51$; $SD = 5,09$) képest. Az attitűd tekintetében ez a különbség már csak mérsékelt ($t(900,54) = -6,97$; $p < 0,001$; Cohen's $d = -0,42$), a viselkedés tekintetében pedig csak enyhének mondható ($t(707,72) = -3,53$; $p < 0,001$; Cohen's $d = -0,22$). Azonban az világosan látszik, hogy a férfiak ezekben is magasabb átlagot értek el (attitűd: $M = 19,37$; $SD = 6,86$; viselkedés: $M = 8,65$; $SD = 5,95$) mint a nők (attitűd: $M = 16,33$; $SD = 7,34$; viselkedés: $M = 7,44$; $SD = 4,74$). Továbbá, érdekesség hogy a Sötét személyiségjegyek kapcsán is szignifikáns különbség jelentkezik a két nem között. A férfiak mind a négy dimenzió magasabb átlagot értek el, mint a nők, emellett a legjelentősebb eltérés a szadizmusban nyilvánult meg ($t(520,10) = -11,60$; $p < 0,001$; Cohen's $d = -0,91$). A nárcizmus, machiavellizmus és a pszichopátia tekintetében a hatás csak közepes erősségű volt. Mindemellett az is kiolvasható, hogy a vizsgálatban résztvevő személyek közül kicsivel több nő ($M = 1,59$; $SD = 0,49$) volt kapcsolatban az adatfelvétel időpontjában, mint férfi ($M = 1,43$; $SD = 0,49$). A kötődés kapcsán nem található jelentős különbség a nemek között. Az életkorral végzett korrelációs vizsgálatok eredményeiből az olvasható ki, hogy pozitív az együtt járás a szocioszexuális viselkedéssel kapcsolatban ($r = 0,11$), ellenben ez a kapcsolat a vágy ($r = -0,22$), az attitűd ($r = -0,11$) és a globális szocioszexualitás pontszám ($r = -0,11$) tekintetében ellentétes irányt mutat. Vagyis minél idősebb valaki, annál több szocioszexuális viselkedésről számol be, míg a fiatalabbak magasabb szocioszexuális vágygal rendelkeznek.

2. táblázat: Leíró statisztikák és a mérőeszközök megbízhatósági mutatói

Skálák	Tételek száma	Cronbach-alfa	Ferdesség	Csúcsosság	Átlag (Szórás)	Átlag (szórás)	Átlag (szórás)	Welch-féle d- próba	Cohen d	Korreláció az életkorral
						Nők	Férfiak			
Életkor	1	-	0,93	0,09	31,12 (11,32)	31,63 (11,36)	30,24 (11,22)	2,17*	0,12	-
Családi állapot ^a	1	-	-0,15	-1,98	1,53 (0,49)	1,59 (0,49)	1,43 (0,49)	5,63***	0,31	0,29***
ERC anya elkerülés	6	0,91	0,46	-0,63	3,23 (1,59)	3,15 (1,67)	3,36 (1,45)	-2,41*	-0,13	0,11***
ERC apa elkerülés	6	0,91	0,11	-0,91	3,97 (1,73)	3,93 (1,80)	4,05 (1,59)	-1,22	-	0,01
ERC partner elkerülés	6	0,88	1,44	1,91	1,99 (1,16)	1,93 (1,15)	2,10 (1,14)	-2,48*	-0,14	0,16***
ERC anya szorongás	3	0,85	1,78	2,67	1,84 (1,29)	1,96 (1,38)	1,63 (1,09)	4,48***	0,26	0,02
ERC apa szorongás	3	0,88	1,31	0,90	2,19 (1,56)	2,25 (1,60)	2,08 (1,49)	1,91	-	-0,01
ERC partner szorongás	3	0,88	0,96	-0,09	2,55 (1,69)	2,62 (1,74)	2,41 (1,60)	2,23*	0,12	-0,05

Machiavellizmus	7	0,73	-0,17	-0,03	2,78 (0,68)	2,68 (0,68)	2,95 (0,65)	-6,51***	-0,39	-0,21***
Nárcizmus	7	0,81	0,46	0,13	2,42 (0,74)	2,32 (0,70)	2,62 (0,77)	-6,50***	-0,40	-0,12***
Pszichopátia	7	0,74	0,92	1,29	1,95 (0,64)	1,84 (0,59)	2,14 (0,67)	-7,69***	-0,47	-0,13***
Szadizmus	7	0,81	0,93	0,69	1,99 (0,77)	1,72 (0,63)	2,38 (0,79)	-11,60***	-0,91	-0,26***
Szocioszex. viselkedés	3	0,81	1,34	1,15	7,88 (5,25)	7,44 (4,74)	8,65 (5,95)	-3,53***	-0,22	0,11***
Szocioszex. attitűd	3	0,83	-0,39	-0,95	17,43 (7,31)	16,33 (7,34)	19,37 (6,86)	-6,97***	-0,42	-0,11***
Szocioszex. vágy	3	0,87	0,73	-0,49	10,14 (6,00)	8,51 (5,09)	12,98 (6,40)	-12,11***	-0,77	-0,22***
Szocioszex. totál	9	0,83	0,21	-0,58	35,44 (14,13)	32,25 (13,19)	41,03 (13,98)	-10,35***	-0,64	-0,11***
Győzni akarás	3	0,61	0,33	0,00	7,90 (1,67)	-	-	-	-	-0,16***
Kockázatvállalás	3	0,81	0,29	-0,05	7,20 (1,97)	-	-	-	-	-0,16***
Erőszakhoz való viszony	3	0,67	0,13	-0,66	6,25 (2,02)	-	-	-	-	-0,07
Státusz hajszolása	3	0,76	-0,19	-0,37	7,79 (2,11)	-	-	-	-	-0,26***
Playboy	3	0,80	0,48	-0,30	5,93 (2,28)	-	-	-	-	-0,06
Érzelemszab.	3	0,88	-0,06	-0,36	7,78 (2,17)	-	-	-	-	-0,13**
Hetero énkép	3	0,94	0,20	-1,10	7,13 (3,03)	-	-	-	-	0,10*
Önállóság	3	0,72	0,12	-0,32	6,39 (1,78)	-	-	-	-	-0,00
Munka mint prioritás	3	0,82	0,42	0,34	5,94 (1,90)	-	-	-	-	-0,03
Nők feletti hatalom	3	0,78	0,52	0,18	5,62 (1,88)	-	-	-	-	0,02
Aranyos és kedves	5	0,67	-0,41	0,26	14,73 (2,64)	-	-	-	-	-0,18***
Kapcsolat-orientált	5	0,68	-0,50	0,16	16,82 (2,24)	-	-	-	-	-0,11**
Szerénység	5	0,64	0,10	0,14	11,32 (2,33)	-	-	-	-	0,07*
Háziasság	5	0,82	-0,56	-0,14	16,67 (2,63)	-	-	-	-	0,17***
Szexuális hűség	5	0,86	0,11	-0,75	12,22 (3,91)	-	-	-	-	0,20***
Gyermekeorientált	5	0,88	-0,85	0,46	15,57 (3,42)	-	-	-	-	0,19***
Romantikus kapcsolat	5	0,72	-0,33	-0,19	14,20 (2,89)	-	-	-	-	0,07
Karcsúság	5	0,83	-0,08	-0,73	13,48 (3,77)	-	-	-	-	-0,03
Külső megjelenés	5	0,77	-0,32	-0,66	13,06 (3,26)	-	-	-	-	-0,17***

Megjegyzés: *p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001 ^aCsaládi állapot: 1= Nincs kapcsolatban; 2= Jelenleg kapcsolatban

IV. 2. Korrelációs elemzések

Mivel az elemzés elsődleges célja egy átfogó regressziós modell felállítása volt, így előtte a korrelációs mintázatokat ellenőriztük. A változók magas száma és ezáltal az elvégzett

korrelációk nagy száma miatt, csak a prediktor és a célváltozók közötti kapcsolatokat szemléltetjük (3. táblázat). A kapcsolatok tesztelése – az eloszlási mutatók eredményeit figyelembe véve – Pearson-féle korrelációs együtthatóval történt. A vizsgálat eredményei szerint a férfiak szignifikáns pozitív kapcsolatot mutattak a szocioszexualitás összes dimenziójával. Ugyanakkor, csak a szocioszexuális vágygal mutatható ki közepes erősségű együtt járás ($r=0,35$), miközben a többi dimenzióval, csak gyenge kapcsolat figyelhető meg (attitűd: $r=0,20$; viselkedés: $r=0,11$; szocioszexuális orientáció: $r=0,29$). Az életkor negatív kapcsolatban állt a vágygal ($-0,22$), az attitűddel ($r=-0,11$), és a globális szocioszexualitással ($r=-0,11$), ellenben pozitív kapcsolatban volt a viselkedéssel ($r=0,11$). A családi állapot tekintetében, vagyis az egyén jelenlegi kapcsolati státuszát figyelembe véve, az mondható el, hogy csak a vágygal kapcsolatban mutatott közepes erősségű negatív együtt járást ($r=-0,32$). Vagyis, akik a kitöltés pillanatában kapcsolatban voltak, kevesebb szocioszexuális vágyról számoltak be. A többi dimenziót tekintve a korreláció nem volt jelentős.

Az eredményekből kirajzolódik, hogy a sötét személyiségjegyek a szocioszexualitás mindhárom alfaktorával és ezáltal a globális szocioszexualitással is szignifikáns kapcsolatban állnak. Ezek közül a szadizmus és a pszichopátia bizonyult a legjelentősebbnek. Mindkét változó esetében hasonló mintázatok jelentek meg a szocioszexualitás egyes dimenzióival kapcsolatban. A szadizmus esetében a legerősebb korreláció a vágy kapcsán jelentkezett ($r=0,34$), ezt követte a globális szocioszexualitás ($r=0,33$), majd az attitűd ($r=0,25$). A viselkedésben azonban nem bizonyult jelentősnek. A pszichopátia is hasonlóan erős összefüggéseket mutatott a vágygal ($r=0,30$), az attitűddel ($r=0,20$) és a teljes szocioszexualitással ($r=0,30$). A machiavellizmus a szocioszexuális vágygal állt leginkább kapcsolatban ($r=0,21$), ám ez is csak gyenge kapcsolatot jelent. Hasonlóan a nárcizmus, ami szintén a vágygal jelzett leginkább kapcsolatot ($r=0,24$). A kötődés és a szocioszexualitás kapcsán nem figyelhető meg erős együtt járás egyik dimenzióban sem. A vágygal leginkább a partner elkerülés ($r=0,17$) és a partner szorongás ($r=0,18$) állt pozitív kapcsolatban. Az attitűd tekintetében a legerősebb kapcsolat az apa elkerülésével mutatkozott ($r=0,09$). A viselkedés pedig szintén az apa elkerülésével ($r=0,17$) és a partner elkerülésével ($r=0,12$) állt szignifikáns kapcsolatban. Ezek alapján egyértelműen kirajzolódik, hogy a globális szocioszexuális orientációval a legerősebb kapcsolatok az apa ($r=0,15$) és a partner ($r=0,14$) elkerülésében, valamint a partner szorongásában ($r=0,13$) mutatkoznak meg, de összességében egyik kapcsolat sem bizonyul erősnek.

A férfi nemi szerepekkel való azonosulás tekintetében két változó bizonyult jelentősnek. Az egyik a Playboy, ami szignifikáns kapcsolatban áll a szocioszexualitás mindhárom

dimenziójával. A legerősebb együtt járás a globális szocioszexualitás terén mutatkozott ($r=0,57$), ami egy erős kapcsolatra utal. Ezt követte az attitűd ($r=0,48$) és a vágy ($r=0,46$) dimenzió is, ahol a kapcsolat közepes erősségű. Végül a viselkedés faktorra csak gyenge kapcsolat mutatható ki ($r=0,29$). A másik kiemelkedő dimenzió a Heteroszexuális énkép volt, ami az attitűddel ($r=-0,24$) és a globális szocioszexualitással ($r=-0,24$) mutatott negatív irányú kapcsolatot. Vagyis minél inkább azonosul valaki a heteroszexuális énképpel annál kevésbé mutatkozik nyitottnak a szocioszexuális attitűdök iránt. Hasonló tendencia figyelhető meg a nők körében is. Náluk a Szexuális hűség dimenzió bizonyult a legjelentősebbnek a szocioszexualitás mindegyik faktora tekintetében. Legerősebb kapcsolatot a szocioszexuális attitűddel mutatott ($r=-0,82$), a második helyen szerepelt a globális szocioszexuális orientáció ($r=-0,79$), a harmadikon a vágy ($r=-0,46$) és végül a viselkedés ($r=-0,40$). A másik jelentős dimenzió a Gyermekorientáltság volt, ami szintén szignifikáns negatív kapcsolatban állt a szocioszexualitás mindhárom dimenziójával. A legerősebb kapcsolat a kollektív szocioszexualitással mutatkozott ($r=-0,26$), majd a vágygal ($r=-0,25$), utána az attitűddel ($r=-0,20$) és végül a viselkedéssel ($r=-0,14$). Vagyis minél hűségesebbek voltak a nők és minél inkább jellemző volt rájuk a gyermekorientáltság, annál kevésbé volt rájuk jellemző a szocioszexualitás.

3. táblázat: Korrelációs vizsgálatok (Pearson-féle együtthatók)

Változók	Szocioszexuális			
	vágy	attitűd	viselkedés	Össz-pontszám
Demográfiai tényezők				
Nem ^a	0,35***	0,20***	0,11***	0,29***
Életkor	-0,22***	-0,11***	0,11***	-0,11***
Családi állapot ^b	-0,32***	-0,08**	-0,01	-0,18***
Kötődés				
ERC anya elkerülés	0,06*	0,05	0,08**	0,08**
ERC apa elkerülés	0,10***	0,09***	0,17***	0,15***
ERC partner elkerülés	0,17***	0,05	0,12***	0,14***
ERC anya szorongás	0,04	-0,02	0,05	0,02
ERC apa szorongás	0,05	0,02	0,09**	0,06*
ERC partner szorongás	0,18***	0,04	0,09**	0,13***
Dark Tetrád				
Machiavellizmus	0,21***	0,15***	0,01	0,17***
Narcizmus	0,24***	0,12***	0,14***	0,21***
Pszichopátia	0,30***	0,20***	0,19***	0,30***
Szadizmus	0,34***	0,25***	0,12**	0,33***
Férfi nemi szerep				
Győzni akarás	0,04	0,01	0,03	0,04
Kockázatt vállalás	0,12*	0,01	0,12**	0,11*

Erőszakhoz való viszony	0,16**	0,09	-0,03	0,10*
Státusz hajszolása	0,12**	0,13**	0,01	0,12**
Playboy	0,46***	0,48***	0,29***	0,57***
Érzelemszabályozás	0,11*	0,06	0,06	0,11*
Hetero énkép	-0,13**	-0,24***	-0,14**	-0,24***
Önállóság	0,02	-0,00	0,09*	0,05
Munka mint prioritás	0,03	-0,00	0,14**	0,07
Nők feletti hatalom	0,07	-0,02	0,04	0,03
Női nemi szerep				
Aranyos és kedves	0,09*	0,07*	-0,09*	0,04
Kapcsolatorientátság	-0,07	-0,09**	-0,14***	-0,13***
Szerénység	-0,07	-0,08*	-0,07	-0,10**
Háziasság	-0,20***	-0,13***	-0,11**	-0,19***
Szexuális hűség	-0,46***	-0,82***	-0,40***	-0,79***
Gyermekorientált	-0,25***	-0,20***	-0,14***	-0,26***
Romantikus kapcsolat	-0,16***	-0,12***	0,00	-0,13***
Karcsúság	0,07*	0,09*	0,04	0,09*
Külső megjelenés	0,14***	0,06	0,00	0,09*

Megjegyzés: * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$; ^aNem: 1=nő, 2= férfi; ; ^bCsaládi állapot: 1= Nincs kapcsolatban; 2= Jelenleg kapcsolatban

IV. 3. Regressziós elemzések

Mivel elsődlegesen arra voltunk kíváncsiak, hogy a szocioszexualitást milyen tényezők határozzák meg, így többszörös lineáris regressziós elemzést választottunk. A szocioszexualitás egyes alfaktorai (vágy, attitűd, viselkedés) és ezek összpontszámai képezték a célváltozókat, a prediktorokat pedig külön csoportokba szervezve (demográfiai tényezők, kötődés, sötét személyiségjegyek, női nemi szerepnormák és férfi nemi szerepnormáknak való megfelelés), hierarchikusan egyenként léptettük a modellbe. A három regressziós modell alapján kapott eredmények a 4. táblázatban láthatóak.

IV. 3. 1. A szocioszexualitás egyes alfaktorait meghatározó tényezők

A hierarchikus regresszió eredményei azt mutatták, hogy a *Szocioszexuális vágyat* magyarázó végső modell szignifikánsnak mondható ($F(7)=34,98$; $p < 0,001$). A modell magyarázóereje (Korrigált $R^2 = 0,27$) 27%-os, ami elfogadható mértékű. A modell alapján az látszik, hogy a demográfiai tényezők befolyásolják a szocioszexuális vágyat. A végső modellbe a demográfiai tényezőket tekintve mind a *Nem* ($\beta = 0,18$), a *Kor* ($\beta = -0,10$) és a *Családi állapot* ($\beta = -0,22$) is bekerült, amik közül a Családi állapot volt a legmeghatározóbb tényező. Továbbá kimutatható, hogy a Korral és a Családi állapottal fordított irányú a kapcsolat, vagyis minél idősebb valaki, annál kevesebb szocioszexuális vágygal rendelkezik, valamint akik

kapcsolatban vannak, azokra szintén kevésbé jellemző. Mindemellett az is látszik, hogy a férfiakra inkább jellemző ez a fajta vágy, mint a nőkre. A kötődéssel kapcsolatban azt láthatjuk, hogy a modellbe a *Partner elkerülés* ($\beta = 0,09$) és a *Partner szorongás* változók ($\beta = 0,09$) játszottak szerepet, ám ezeknek a hatása alacsonynak bizonyult. Ezek alapján elmondható, hogy azok a személyek, akik szorongó, vagy elkerülő kötődéssel rendelkeznek a partnerük iránt gyakrabban számolnak be szocioszexuális vágyról. Végül a Dark Tetrad személyiségjegyek közül a *Nácizmus* ($\beta = 0,14$) és a *Szadizmus* ($\beta = 0,15$) bizonyult leginkább jelentősnek. Így azok a személyek, akik ezekkel a személyiségvonásokkal rendelkeznek, inkább számolnak be magas szocioszexuális vágyról.

A *Szocioszexuális attitűd* végső modellje szintén szignifikáns ($F(3) = 17,86$; $p < 0,001$), azonban a magyarázóereje csak 7%-os (Korrigált $R^2 = 0,007$), ami alapján nem mondható szakmailag relevánsnak. A szociodemográfiai tényezők közül itt csak a *Kor* került be a modellbe ($\beta = -0,08$) és ennél is csak gyenge, fordított irányú hatás mutatható ki. Ebből kifolyólag, minél idősebb valaki, annál kevesebb pontot ér el a szocioszexuális attitűd dimenziójában. A kötődéssel kapcsolatban az látható, hogy az *Anyai elkerülés* változó játszik egyedül szerepet ($\beta = 0,10$), vagyis azok, akik elkerülő kötődéssel rendelkeznek az anyjukkal kapcsolatban, nagyobb valószínűséggel számolnak be szocioszexualitást megengedő attitűdről. Végül a sötét személyiségjegyek közül csak a *Szadizmus* bizonyult meghatározónak ($\beta = 0,21$), ami egyben a legerősebb prediktor volt a modellben. Ez alapján elmondható, hogy a szocioszexuális attitűdöt leginkább a szadizmus személyiségvonás megléte jósolja be.

A *Szocioszexuális viselkedést* magyarázó végső modell szignifikánsnak mondható ($F(4) = 12,93$; $p < 0,001$), a magyarázóereje azonban csak 6%-os (Korrigált $R^2 = 0,06$), ez alapján ez sem mondható szakmailag relevánsnak. A demográfiai tényezők közül csak a *Kor* került bele a modellbe ($\beta = 0,09$) és ennek is csekély a hatása. Ebből az látszik, hogy minél idősebb a személy, annál hajlamosabb a szocioszexuális viselkedésre. A kötődés tekintetében két változó került bele a modellbe: az *Apai elkerülés* ($\beta = 0,13$) és a *Partner szorongás* ($\beta = 0,11$). Vagyis azok, akik elkerülő kötődéssel rendelkeznek az apjuk iránt és szorongó kötődéssel a párjuk iránt, nagyobb valószínűséggel tanúsítanak szocioszexuális viselkedést. A sötét személyiségjegyek közül itt csak a *Pszichopátia* játszott meghatározó szerepet ($\beta = 0,17$), valamint ennek a változónak volt a legerősebb hatása a szocioszexuális viselkedésre.

4. táblázat: Hierarchikus regresszió eredményei a szocioszexualitás egyes dimenzióira

Prediktorok	Szocioszexuális vágy			Szocioszexuális attitűd			Szocioszexuális viselkedés		
	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 1	Modell 2	Modell 3
Demográfiai tényezők									
Nem ^a	0,31*** (11,84)	0,31*** (11,64)	0,18*** (4,88)	0,19*** (6,68)	0,17*** (6,02)	ns	0,11*** (3,99)	0,12*** (4,05)	ns
Kor	-0,23*** (-8,60)	-0,15*** (-5,39)	-0,10** (-2,67)	-0,10*** (-3,74)	-0,09** (-3,16)	-0,08* (-2,19)	0,12*** (4,17)	0,13*** (4,57)	0,09* (2,46)
Családi állapot ^b	-0,15*** (-5,50)	-0,22*** (-7,64)	-0,22*** (-6,17)	ns	ns	ns	ns	ns	ns
Kötődés									
ERC anya elkerülés		ns	ns		ns	0,10** (2,60)		ns	ns
ERC apa elkerülés		0,05* (2,15)	ns		0,10*** (3,42)	ns		0,14*** (4,73)	0,13*** (3,36)
ERC partner elkerülés		0,10*** (3,38)	0,09* (2,33)		ns	ns		ns	ns
ERC anya szorongás		0,07* (2,52)	ns		ns	ns		ns	ns
ERC apa szorongás		ns	ns		ns	ns		ns	ns
ERC partner szorongás		0,07* (2,21)	0,09* (2,50)		ns	ns		0,08** (2,71)	0,11** (3,02)
Dark Tetrad									
Machiavellizmus			ns			ns			ns
Narcizmus			0,14*** (3,93)			ns			ns
Pszichopátia			ns			ns			0,17*** (4,39)
Szadizmus			0,15*** (3,76)			0,21*** (5,51)			ns
Magyarázott variancia (R²)	0,22	0,25	0,27	0,05	0,05	0,07	0,02	0,05	0,06
Megjegyzés: *p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001; ^a Nem: 1=Nő, 2=Férfi; ^b Családi állapot: 1= Nincs kapcsolatban; 2= Jelenleg kapcsolatban; ns= nem szignifikáns									

IV. 3. 2. A szocioszexualitás összpontszámot meghatározó tényezők

A hierarchikus regresszió során a kulturális hatásokat, vagyis a férfi és női nemi szerepeknek való megfelelést csak a *Szocioszexuális orientáció teljes dimenzióján* vizsgáltuk, nem pedig annak különálló alfaktorain. Továbbá, a modellbe a *Nem* változó itt már nem került bele, hiszen a nemi szerepek feltáró kérdőív a nők és a férfiak esetében eltérőek. A férfiakra és nőkre lebontott elemzések eredményeit az 5. táblázat szemlélteti.

A nők esetében a globális szocioszexuális orientáció dimenziót vizsgálva szignifikáns modellt kaptam ($F(5)=166,92$; $p<0,001$), aminek a magyarázóereje (Korrigált $R^2=0,70$) 70%-os, ami kiemelkedően magas magyarázó erőnek tekinthető. A prediktorok közé a demográfiai tényezők közül csak a *Családi állapot* került bele ($\beta = -0,06$), aminek a hatása szintén kevésnek mondható. Ez egy negatív irányú kapcsolat, ami azt jelenti, hogy azok a nők, akik nincsenek kapcsolatban magasabb pontszámot érnek el a szocioszexuális orientáció skálán. A kötődéssel kapcsolatban az figyelhető meg, hogy csak az *Apa elkerülés* változó került be a modellbe ($\beta = 0,09$), de ennek sincs igazán jelentős hatása. A sötét személyiségjegyek közül egyedül a *Pszichopátia* bizonyult jelentősnek ($\beta = 0,15$), vagyis azokra a nőkre, akik rendelkeznek ilyen vonásokkal nagyobb mértékben jellemző a szocioszexualitás. Végül, a női nemi szerepekkel való azonosulás tekintetében két változó minősült lényegesnek. Az egyik a *Szexuális hűség* ($\beta = -0,74$), a másik a *Gyermekeorientáltság* ($\beta = -0,06$). Mindkettő negatív együtt járást mutat. Ezek alapján az is elmondható, hogy nőknél a szocioszexualitást leginkább bejósoló tényező az szexuális hűséghez való viszonyulás. Vagyis azok a nők, akik azonosulnak a szexuális hűség normájával alacsonyabb szocioszexualitásról számolnak be.

A férfiak tekintetében a szocioszexuális orientációt bejósoló modellem szintén szignifikáns lett ($F(4)=36,85$; $p<0,001$) és a magyarázóereje 36%-os (Korrigált $R^2= 0,36$), ami elfogadhatónak mondható. A végső modellbe sem a szociodemográfiai tényezők, sem a sötét személyiségjegyek nem kerültek be. A kötődés tekintetében csak a *Partner elkerülés* játszott szerepet ($\beta = 0,12$). Ebből kifolyólag azok a férfiak, akik elkerülő kötődéssel rendelkeznek a partnerük iránt, hajlamosabbak a szocioszexuális orientációra. A férfi nemi szerepekhez való viszonyulás szempontjából három változó került be a modellbe, amik közül a legerősebbnek a *Playboy* mutatkozott ($\beta = 0,48$), ezt követte a *Heteroszexuális énkép* ($\beta = -0,20$), majd a *Státusz hajszolása* ($\beta = 0,10$). Ez alapján elmondható, hogy azok a férfiak, akik a Playboy férfi normával azonosulnak, nagyobb valószínűséggel mutatnak magas szocioszexuális orientációt. Ezzel ellentétben állnak azok, akik magas Heteroszexuális énképpel rendelkeznek, mivel rájuk kevésbé lesz jellemző a szocioszexualitás.

5. táblázat: Hierarchikus regresszió eredményei a szocioszexualitás összpontszámra

Nők					Férfiak			
Prediktorok	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Demográfia								
Kor	-0,07* (-2,32) ^a	-0,07* (-2,46)	ns	ns	-0,07* (-2,32)	-0,07* (-2,46)	ns	ns
Családi állapot ^b	-0,16*** (-2,32)	-0,14*** (-4,74)	-0,12*** (-3,29)	-0,06* (-2,19)	-0,16*** (-5,39)	-0,14*** (4,74)	-0,12*** (-3,29)	ns
Kötődés								
ERC anya elkerülés		ns	ns	ns		ns	ns	ns
ERC apa elkerülés		0,14*** (4,93)	0,12*** (3,27)	0,09** (3,18)		0,14*** (4,93)	0,12*** (3,27)	ns
ERC partner elkerülés		0,12*** (3,95)	ns	ns		0,12*** (3,95)	ns	0,12* (2,40)
ERC anya szorongás		ns	ns	ns		ns	ns	ns
ERC apa szorongás		ns	ns	ns		ns	ns	ns
ERC partner szorongás		ns	0,08* (2,25)	ns		ns	0,08* (2,25)	ns
Dark Tetrad								
Machiavellizmus			ns	ns			ns	ns
Narcizmus			0,09* (2,22)	ns			0,09* (2,22)	ns
Pszichopátia			0,10* (2,35)	0,15*** (5,30)			0,10* (2,35)	ns
Szadizmus			0,20*** (4,71)	ns			0,20*** (4,71)	ns
Női nemi szerep								
Aranyos és kedves				ns				-
Kapcsolatorientált				ns				-
Szerénység				ns				-
Háziasság				ns				-
Szexuális hűség				-0,74*** (-23,96)				-
Gyermekeorientált				-0,06* (-2,19)				-
Romantikus kapcsolat				ns				-
Karcsúság				ns				-
Külső megjelenés				ns				-
Férfi nemi szerep								
Győzni akarás								ns
Kockázattürelmes								ns
Erőszakhoz való viszony								ns
Státusz hajszolása								0,10* (2,02)
Playboy								0,48*** (9,00)

Érzelemszab.	ns							
Hetero énkép	-0,20*** (-4,02)							
Önállóság	ns							
Munka mint prioritás	ns							
Nők feletti hatalom	ns							
Korrigált R²	0,03	0,07	0,16	0,70	0,03	0,07	0,16	0,36

Megjegyzés: *p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001; ^at-érték; ^bCsaládi állapot: 1= Nincs kapcsolatban; 2= Jelenleg kapcsolatban; ns= nem szignifikáns

V. Diszkusszió

A kutatás során a szocioszexualitás és annak pszichológiai háttértényezőinek feltárását vizsgáltam, ugyanis a legtöbb eddigi kutatás a szocioszexualitást, mint globális dimenziót alkalmazta az egyes kapcsolatok feltárására. Pedig korábban születtek már eredmények arra vonatkozóan, hogy a szocioszexualitás egyes dimenzióira más tényezők lehetnek hatással, ezért érdemes ezzel a témával körültekintőbben foglalkozni (Nascimento és mtsai., 2018; Fernández del Río és mtsai., 2019). Mindemellett a vizsgálat újszerűsége az is, hogy ezeket a prediktorokat egy átfogó modellben eddig még nem vizsgálták. A szakirodalomban azonosított prediktorok közül a modellbe, így a demográfiai tényezők, a nemi szerepek, a kötődés és a sötét személyiségjegyek kerültek be. Az elemzések során legelőször a nemek közötti különbségeket vettem szemügyre, ugyanis több korábbi kutatás is arról számolt be, hogy különbség van a nők és a férfiak között a szocioszexualitás terén (Neto, 2016; Barrada és mtsai., 2018). Ez a saját mintámon is megfigyelhető volt, ugyanis azt az eredményt kaptam, hogy szignifikáns eltérés van a nemek között a globális szocioszexualitás és mindhárom dimenziójában, olyan módon, hogy a férfiak mindenhol magasabb pontszámot értek el, mint a nők. Kiemelkedő volt ezen belül, hogy ez a különbség főként a vágy dimenzióban jelent meg, ami összhangban van a korábbi kutatások eredményeivel (Gana és Arshakyan, 2023). Ugyanakkor az attitűd és a viselkedés terén nem volt annyira jelentős a nemek közötti eltérés. A férfiakra jellemző magasabb szocioszexualitást korábbi elméletalkotók biológiai, evolúciós és kulturális hatásokkal próbálták magyarázni. Ez alapján, vagy az evolúció során kialakult eltérő párválasztási stratégiákkal (Simpson és Gangestad, 1991), vagy a magasabb tesztoszteron szinttel (Bártová és mtsai., 2020), vagy a kulturális normáknak való megfeleléssel (Schmitt, 2005) igyekeztek magyarázni a jelenséget. A korrall kapcsolatban azt találtam, hogy az idősebb korosztály magasabb pontszámot ért el a szocioszexuális viselkedés dimenzióján, míg a fiatalabbaknál ez az összefüggés a vágy kapcsán jelent meg. Ez szintén összhangban van a korábbi kutatások eredményeivel, amik felhívták a figyelmet arra, hogy az idősebb korosztály

gyakoribb szocioszexuális viselkedése pusztán a kérdőív kérdéseire vezethető vissza, ugyanis azok az illető múltbéli viselkedésére vonatkoznak, amiből kifolyólag az idősebbek több alkalmi kapcsolatról számolhatnak be (Barrada és mtsai., 2018). Továbbá, előzetes kutatásokat alátámasztva azt találtam, hogy azok, akik kapcsolatban voltak kevesebb szocioszexuális vágyról számoltak be, mint azok, akik nem voltak kapcsolatban az adatfelvételkor. Fontos azonban megjegyezni, hogy a keresztmetszeti elrendezés miatt és a változó kódolásából kifolyólag messzemenő következtetéseket nem lehet levonni az illető kapcsolati státuszára nézve, mivel ebből csak az éppen aktuális képet kaphatjuk meg.

Az előzetes korrelációs elemzések további betekintést nyújtottak a célváltozók és a prediktorok közötti kapcsolatokba. Korábban több kutatás is kapcsolatba hozta a szocioszexualitást és a sötét személyiségjegyeket, valamint itt is felmerült az a gondolat, hogy az egyes személyiségjegyek más szocioszexualitás dimenziókkal hozhatók összefüggésbe (Tsoukas és March, 2018). Újdonságnak számít azonban, hogy a kutatásunkban a személyiségjegyek vizsgálatába bekerült a szadizmus is, ugyanis a legtöbb eddigi kutatás főként a Dark Triáddal foglalkozott. Mindazonáltal az eddigi szakirodalmakból egyértelműen kirajzolódik a pszichopátia és a szocioszexualitás egyes dimenziói közötti kapcsolat, valamint a nemek közötti eltérés a sötét személyiségjegyek terén. A legtöbb kutatás arról számolt be, hogy ezek a személyiségjegyek nagyobb számban vannak jelen férfiaknál, mint nőknél (Fernández del Río és mtsai.,2019). Ezt azért fontos megemlíteni, mert potenciálisan torzító tényezőként léphet fel az értelmezésnél, ha a mintában a nemek aránya nagyon eltérő. Az előbbiekhöz hasonló eredményekre jutottam én is, ugyanis a pszichopátia erős összefüggést mutatott a szocioszexualitás összes dimenziójával. Ami viszont meglepő volt, hogy a mintán a pszichopátia mellett a szadizmus is erős kapcsolatban állt a különböző dimenziókkal, ami az eddigi kutatásokban nem igazán jelent meg. A dimenziók közül mindkét személyiségjegy a vágygal mutatta a legjelentősebb kapcsolatot. Továbbá, a férfiakra inkább jellemzőek voltak a sötét személyiségvonások, mint a nőkre.

A kötődés kapcsán a szakirodalom egyetért abban, hogy a bizonytalan kötődésű személyek inkább az alkalmi kapcsolatokat preferálják szemben a biztonságosan kötődő társaikkal, mivel attól tartanak, hogy a partnerük elhagyja, vagy elutasítja őket, ezáltal kevésbé lesznek nyitottak az intim kapcsolatokra (Brennan és Shaver, 1995). Továbbá, némely kutatás, ami a kötődés és a szocioszexualitás kapcsolatát vizsgálta arra az eredményre jutott, hogy az elkerülő kötődésű egyének sokkal megengedőbb attitűddel rendelkeztek a kötetlen kapcsolatok iránt, valamint több idegenekkel kapcsolatos fantáziáról számoltak be, mint a biztonságosan kötődő társaik. Mindazonáltal ez a különbség a viselkedés terén nem jelent meg (Simon, 1997; Stephan és

Bachman, 1999). Továbbá itt is megfigyelhető volt a nemenkénti eltérés csakúgy, mint a szocioszexualitást bejósoló egyéb tényezők esetében. Ezen eredményekhez hasonlóan én is azt találtam, hogy azok a személyek, akik szorongó, vagy elkerülő kötődési stílussal rendelkeztek, nagyobb szocioszexuális vágyról számoltak be. Az apával kapcsolatos elkerülő kötődés, valamint a párral kapcsolatos szorongó és elkerülő kötődés álltak leginkább kapcsolatban a szocioszexualitás egyes dimenzióival. Az én mintámon azonban a nemek közötti eltérés ezen a téren nem volt annyira jelentős. Egyedül az anyával kapcsolatos szorongó kötődésben volt megfigyelhető különbség, olyanformán, hogy a nők magasabb fokú szorongásról számoltak be, mint a férfiak.

A férfi nemi szerepekkel való azonosulást megfigyelve azt találtam, hogy a Playboy változó mindegyik dimenzióval és a globális szocioszexualitás pontszámmal is jelentős kapcsolatot mutatott, továbbá ennél volt megfigyelhető a legerősebb kapcsolat. A magyarázat könnyen lehet, hogy a feltett kérdésekben rejlik, ugyanis ezek teljes mértékben a szocioszexualitásra vonatkoznak, úgymint: „Ha tehetném gyakran váltogatnám a szexuális partnereimet”, ezáltal nem meglepő ha átfedés van a két tényező között. További jelentős fordított irányú együtt járás volt a Heteroszexuális énkép és az attitűd dimenzióval és ebből kifolyólag a kollektív szocioszexualitással kapcsolatban. Ez azt jelenti, hogy azok a férfiak, akik jobban azonosulnak a heteroszexuális énképpel, azokra kevésbé jellemző a szocioszexualitás. Itt olyan kérdések szerepeltek, mint: „Nagyon felháborítana, ha valaki azt hinné, hogy meleg vagyok”. Ez valamelyest egybeesik más kutatók eredményeivel, ahol azt találták, hogy a homoszexuális férfiakra inkább jellemző volt a szocioszexualitás mint a heteroszexuális társaikra (Meskó és mtsai., 2012). Természetesen ez a két konstrukció nem teljesen ugyanazt takarja, mert az egyik egy szexuális orientáció, a másik pedig inkább egy attitűdre utal, amire a kultúra is hatást gyakorolhat, így ebből legfeljebb következtetni lehet. A jövőben érdemes lehet a szexuális orientációt is bevenni a változók közé, hogy pontosabb képet kaphassunk a jelenségről és az eredményeket könnyebben össze tudjuk hasonlítani nemzetközi kutatásokkal. A női nemi szerepekkel kapcsolatban azt találtam, hogy a Szexuális hűség és a Gyermekorientáltság mutatott leginkább kapcsolatot a szocioszexuális attitűddel és a szocioszexualitás globális dimenziójával. Ez az együtt járás negatív irányú volt, ami alapján az látszik, hogy azok a nők, akik a hagyományos női nemi szerepekkel azonosulnak, mint például a nők korlátozott szexuális magatartása, vagy a gyermek és család centrikusság kevésbé jellemezhető korlátlan szocioszexualitással. Mivel ezek mind tipikusan női tulajdonságoknak számítanak ezáltal összhangban állnak korábbi kutatások eredményeivel, amik arról számoltak be, hogy a nők femininitása negatív kapcsolatban áll a szocioszexualitással (Hall és Pichon, 2014). Továbbá a

Szexuális hűség erős korrelációja abból is fakadhat, hogy az ehhez tartozó tételek szintén javarészt lefedik a szocioszexualitás fogalmát, csakúgy, mint a férfiak esetében a Playboy változó.

Ezeket az összefüggéseket látva arra voltam kíváncsi, hogy ha egy átfogó modellbe integrálom a változókat, akkor melyek lesznek a legerősebb prediktorai a szocioszexualitásnak és annak dimenzióinak. A *szocioszexuális vágy dimenzió*n a prediktor változók elfogadható mértékben tudták magyarázni a célváltozót. Az is látszik, hogy leginkább a demográfiai tényezők tudták bejósolni a vágyat, majd ezt követték a sötét személyiségjegyek és végül a kötődés. A szociodemográfiai tényezők közül mind a nem, a kor és a családi állapot is bekerült a modellbe, sőt a modell legjelentősebb prediktora a családi állapot volt, vagyis hogy az illető kapcsolatban volt-e a kitöltés időpontjában. Ahogyan azt már a korrelációs elemzések alapján is látni lehetett a kor és a családi állapot negatívan, míg a nem pozitívan befolyásolta a vágyat. A sötét személyiségjegyek közül a nárcizmus és a szadizmus rendelkezett bejósoló erővel. Ez részben egybevág más nemzetközi kutatások eredményeivel, mivel Nascimento és munkatársai (2018) korábbi kutatásukban szintén jelentős prediktorként azonosították a nárcizmust a vágy dimenziójában. Azonban különbségnek számított az, hogy az én modellemben a szadizmus játszott jelentős szerepet, nem pedig a pszichopátia, annak ellenére, hogy több korábbi kutatás éppen azt találta legerősebb prediktornak a szocioszexualitás összes dimenziójában. Ez azonban valószínűleg annak is tulajdonítható, ahogy arra már korábbi kutatások rámutattak, hogy a szadizmus és a pszichopátia átfedésben lehetnek egymással (Fernández del Río és mtsai., 2019). Végezetül azt is láthatjuk, hogy a kötődés nem rendelkezett jelentős hatással a vágyra vonatkozóan.

A *szocioszexuális attitűd* tekintetében nem sikerült erős prediktív modellt felállítani, ugyanis a magyarázóerő csak 7%-os volt. Ez összhangban van másik kutatásokkal, amelyekben szintén azt találták, hogy a szocioszexualitás kapcsán az attitűdöt és a viselkedést a legnehezebb bejósolni (Barrada és mtsai., 2018). A modellben mindössze három prediktor játszott szerepet. A demográfiai tényezők közül csak a kor, a kötődésből csak az anya iránt érzett elkerülő kötődési stílus, a sötét személyiségjegyek közül pedig csak a szadizmus került be a modellbe. Ezek közül a legerősebb hatást a szadizmus gyakorolta. Ezek alapján a vizsgálatba bevont prediktoroknak lehet némi hatása, azonban önmagukban nem képesek biztosan előre jelezni a szocioszexuális attitűdöt. Ezzel kapcsolatban érdemes lehet a jövőben további vizsgálatokat végezni esetleg más prediktorok bevonásával, hogy jobban megérthessük a jelenséget. A *szocioszexualitás viselkedés dimenziója* kapcsán sem sikerült egy erős modellt felállítani. Itt a szociodemográfiai tényezők közül csak a kor került be a prediktorok közé, ám ez sem mutatott

erős hatást. A kötődési stílusok közül az apához fűződő elkerülő kötődés és a partnerrel kapcsolatos szorongó kötődés játszott szerepet. Továbbá megemlíthetjük, hogy a kötődés az összes dimenzió közül ebben mutatta a legerősebb hatást, bár ez sem bizonyult kimondottan erősnek. A sötét személyiségjegyek közül egyedül a pszichopátia került be a modellbe és ez bizonyult a legerősebb prediktornak. A viselkedést és az attitűdöt önmagában azért lehetett nehezen bejósolni, mivel több külső hatásnak vannak kitéve, például kulturális normáknak, vagy elvárásoknak, szemben a vágygal, amit sokkal közvetlenebb biológiai tényezők, mint például a hormon szint is befolyásolhat. Ráadásul, ami megjelenik vágyként, még nem biztos, hogy megvalósul a viselkedés szintjén is. Ugyanúgy az egyén attitűdje is korlátozó tényező lehet a vágyra nézve. Mindezek alapján érdemes lenne tovább vinni a kutatást és behelyezni a nemi szerepeket, mint kulturális tényezőket a modellbe mindhárom dimenzió kapcsán. Az alábbi dolgozatban csak a globális szocioszexuális orientációt volt módom megnézni ezen változók bevonásával.

A *globális szocioszexualitással* kapcsolatban sikerült egy jó prediktív modellt felállítani mind a férfiak, mind a nők tekintetében. A nőkkel kapcsolatban az derült ki, hogy a szocioszexualitásra gyakorolt legerősebb hatást a női nemi szerepekkel való azonosulás fejtette ki. Ezen belül is a legmeghatározóbb tényező a Szexuális hűség volt, amit előzetesen feltételezni lehetett az előzetes korrelációs elemzésekből kifolyólag. A sötét személyiségjegyek közül egyedül a pszichopátia bírt bejósoló erővel. Végezetül szociodemográfiai tényezők közül csak a családi állapot, a kötődéssel kapcsolatban pedig csak az apával kapcsolatos elkerülő kötődés került be a modellbe, azonban ezek nem mutattak jelentős hatást a szocioszexualitásra. Férfiakkal kapcsolatban hasonló eredményeket kaptam, mint az előzetes korrelációs vizsgálatok esetében, ugyanis a legerősebb prediktornak itt is a férfi nemi szerepekkel való azonosulás mutatkozott. Ezen belül is a Playboy mutatta a legerősebb hatást, de szintén jelentős volt mellette a Heteroszexuális énkép is. A modellbe sem a szociodemográfiai tényezők, sem a sötét személyiségjegyek nem kerültek be és a kötődésből is egyedül a partnerrel kapcsolatos elkerülő kötődés játszott szerepet azonban ez is csekély mértékben. Összességében elmondható hogy a nők és a férfiak tekintetében a legerősebb bejósolója a szocioszexualitásnak a hagyományos nemi szerepekkel való azonosulás volt. Ebből arra következtethetünk, hogy azok a férfiak, akik tipikusan férfias tulajdonságokkal rendelkeznek, inkább hajlamosabbak lesznek a szocioszexualitásra, míg azok a nők, akik tipikusan feminin tulajdonságokkal rendelkeznek azokra egy sokkal visszafogottabb szocioszexualitás lesz jellemző. Ami összefüggésben áll korábbi magyarázatokkal, miszerint a férfiaknak kezdettől fogva szabadabb szexualitást enged meg a társadalom, szemben a nőkkel, akiknek azt tanítják, hogy a hűség és az alázat fontos

(Mahalik és mtsai., 2005). Valamint az eredmény nem meglepő, ha úgy vesszük, hogy mind a Playboy, mind a Szexuális hűség változók erősen átfedésben vannak a szocioszexualitással és a nemi szerepekkel való azonosulás egyfajta attitűdként értelmezhető, ami pedig jelentős hatással bír a globális szocioszexualitás meghatározásában.

V. 1. Limitációk és kitekintés

Limitációként szeretném megemlíteni, hogy a mintánkban több nő szerepelt, mint férfi, ami potenciálisan torzító tényezőként léphet fel az értelmezés során, mivel ahogyan azt korábban már mások is említették, az egyes prediktorok más hatással lehetnek a nőkre és a férfiakra nézve. Főként mivel azt is láthattuk, hogy a sötét személyiségjegyek is inkább férfiaknál vannak jelen, így az ezzel kapcsolatos eredmények a mintámon eltérhetnek a valóságtól. Jelenleg is folyamatban van az adatgyűjtés, hogy az előbb említett nemek közötti eltéréseket javíthassuk. Továbbá a kérdőívet sok egyetemista, főként pszichológus hallgató töltötte ki, így a minta nem feltétlenül reprezentatív minden társadalmi csoportra nézve. Valamint azt is érdemes figyelembe venni, hogy a teszt önjellemző skálákból állt, így a személyek torzíthattak a válaszaikon a szociális kíváncsiság miatt. Továbbá ahogyan korábban már említettem a szocioszexualitás globális dimenzióját és az egyes alfaktorokat, valamint a nemet és a nemi szerep változókat külön kezeltem, így az ebből kapott modelleket nem áll módomban összehasonlítani. Továbbá, hogy a globális szocioszexualitásra vonatkozó eredményeim csak külön-külön értelmezhetők férfiakra és nőkre. Ezáltal a jövőben még érdemes lenne további vizsgálatokat folytatni, amiben a különböző dimenziókat is összevetjük a nemi szerepekkel való azonosulással, vagy egy olyan átfogó modellt építeni, amibe egyszerre kerülhetne bele a nem és a nemi szerep változó is. Továbbá hasznos lehetne még, ha más változókat is bevonnánk az elemzésbe mivel láthattuk, hogy az attitűdöt és a viselkedést nehezen tudtuk bejósolni, így lehetséges, hogy látens változók állhatnak a háttérben. Ilyen változók irányulhatnak például a szexuális normákra, vagy a szexuális tapasztalatokra, esetleg a szexuális orientációra. Ezek alapján további kutatások várhatók, hogy feltárhassuk a mediáló változók esetleges hatásait, valamint terveben van egy személyorientált megközelítésű elemzés is. A kutatásból nyert információk lehetőséget biztosítanak a szocioszexualitás átfogóbb és mélyebb megértésére, valamint további kutatásoknak adnak teret. Az eredmények segíthetnek megérteni a szocioszexualitás háttérében húzódó különböző mechanizmusokat, ami végsősoron hasznos információkkal szolgálhat párterapeuták számára. Továbbá a kutatásból nyert adatok

relevánsak lehetnek a fiatalokat megcélzó szexuális élettel kapcsolatos edukációs és prevenciós programok megvalósításában.

Szerzői nyilatkozat

A szerzők nyilatkoznak, hogy mesterséges intelligenciát nem használtak a dolgozat megírásához.

VI. Irodalomjegyzék

- Ataman, A., és Yalçınkaya, A. Ö. (2024). How “Dark” is the Dark Triad in romantic relationships: A meta-analytic review of the relationship between the Dark Triad and infidelity. *Psihologija*, (00), 15-15.
- Bailey, J. M., Gaulin, S., Agyei, Y., és Gladue, B. A. (1994). Effects of gender and sexual orientation on evolutionarily relevant aspects of human mating psychology. *Journal of personality and social psychology*, 66(6), 1081.
- Banai, B., & Pavela, I. (2015). Two-dimensional structure of the sociosexual orientation inventory and its personality correlates. *Evolutionary Psychology*, 13(3), 1474704915604541.
- Barber, N. (1998). Sex differences in disposition towards kin, security of adult attachment, and sociosexuality as a function of parental divorce. *Evolution and Human Behavior*, 19(2), 125-132.
- Barrada, J. R., Castro, Á., Correa, A. B., és Ruiz-Gómez, P. (2018). The tridimensional structure of sociosexuality: Spanish validation of the Revised Sociosexual Orientation Inventory. *Journal of Sex és Marital Therapy*, 44(2), 149–158. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2017.1335665>
- Bartholomew, K., és Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: a test of a four-category model. *Journal of personality and social psychology*, 61(2), 226.
- Bártová, K., Štěrbová, Z., Varella, M. A. C., és Valentova, J. V. (2020). Femininity in men and masculinity in women is positively related to sociosexuality. *Personality and Individual Differences*, 152, 109575.
- Bourdage, J. S., Lee, K., Ashton, M. C., & Perry, A. (2007). Big Five and HEXACO model personality correlates of sexuality. *Personality and Individual Differences*, 43(6), 1506-1516.
- Bowlby, J. (1969). Attachment and loss: Vol. 1. Attachment. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1980). Attachment and loss: Vol. 3. Loss: Sadness and depression. New York: Basic Books.
- Brase, G. L., Adair, L., & Monk, K. (2014). Explaining sex differences in reactions to relationship infidelities: Comparisons of the roles of sex, gender, beliefs, attachment, and sociosexual orientation. *Evolutionary Psychology*, 12(1), 73-96.

- Brennan, K. A., és Shaver, P. R. (1995). Dimensions of adult attachment, affect regulation, and romantic relationship functioning. *Personality and social psychology bulletin*, 21(3), 267-283.
- Blasco-Belled, A., Zyskowska, E., Terebu, M., Włodarska, K. A., & Rogoza, R. (2022). Sociosexual Orientations and Well-Being: Differences Across Gender. *International Journal of Sexual Health*, 34(2), 254-266.
- Burtăverde, V., és Ene, C. (2021). Individuals high on the Dark Triad traits choose to stay single if they are low on sociosexuality. *Personality and Individual Differences*, 177, 110843. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.110843>
- Ciocca, G., Giorgini, R., Petrocchi, L., Origlia, G., Occhiuto, G., Aversa, A., & Liuzza, M. T. (2024). Psychometric Characteristics of the Italian Version of the Revised Sociosexual Orientation Inventory. *Archives of Sexual Behavior*, 1-17.
- Cunningham, S. J., és Russell, P. A. (2004). The influence of gender roles on evolved partner preferences. *Sexualities, Evolution és Gender*, 6(2-3), 131-150.
- Díaz-Loving, R., & Rodríguez, G. G. (2008). Sociosexual orientation and sexual behavior in Mexican adults. *Social and Personality Psychology Compass*, 2(3), 1199-1217.
- Duncan, Z., és March, E. (2019). Using Tinder® to start a fire: Predicting antisocial use of Tinder® with gender and the Dark Tetrad. *Personality and Individual Differences*, 145, 9-14.
- Fernández del Río, E., Ramos-Villagrasa, P. J., Castro, Á., és Barrada, J. R. (2019). Sociosexuality and bright and dark personality: The prediction of behavior, attitude, and desire to engage in casual sex. *International journal of environmental research and public health*, 16(15), 2731.
- Ferreiros, L., & Clemente, M. (2022). Dark personality and intimate partner relationships in young adults. *Acta psychologica*, 225, 103549.
- Figuerola, O., Polo, P., Muñoz-Reyes, J. A., Ferrer, R., Fajardo, G., & Torrico-Bazoberry, D. Validation of the Multidimensional Sociosexual Orientation Inventory (SOI-M) in the Chilean population.
- Foster, J. D., Shrira, I., és Campbell, W. K. (2006). Theoretical models of narcissism, sexuality, and relationship commitment. *Journal of social and Personal Relationships*, 23(3), 367-386. <https://doi.org/10.1177/0265407506064204>
- Fraley, R. C., Heffernan, M. E., Vicary, A. M., és Brumbaugh, C. C. (2011). The experiences in close relationships—Relationship Structures Questionnaire: A method for assessing attachment orientations across relationships. *Psychological assessment*, 23(3), 615.
- Freyth, L., & Jonason, P. K. (2023). Overcoming agreeableness: Sociosexuality and the Dark Triad expanded and revisited. *Personality and Individual Differences*, 203, 112009.
- Gana, K., és Arshakyan, D. (2023). Relationship between sociosexuality and condom use frequency among young French college students. *Europe's Journal of Psychology*, 19(1), 67.

- Gangestad, S. W., és Simpson, J. A. (2000). The evolution of human mating: Trade-offs and strategic pluralism. *Behavioral and brain sciences*, 23(4), 573-587.
- Garcia, D. (2020). How “dirty” is the Dark Triad? Dark character profiles, swearing, and sociosexuality. *PeerJ*, 8, e9620.
- Garcia, J. R., Reiber, C., Massey, S. G., és Merriwether, A. M. (2012). Sexual hookup culture: A review. *Review of General Psychology*, 16(2), 161-176.
- Greszta, E., Jastrzębski, J., Izdebski, Z., Kowalska-Dąbrowska, M., & Januszkiewicz, A. (2016). Attachment style, love components and sociosexual orientation of men and women in different types of heterosexual relationships. In *Polskie Forum Psychologiczne* (Vol. 21, No. 4, pp. 490-513). Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.
- Grigoropoulos, I. (2023). Sociosexuality Expanded: The Role of Light and Dark Personality Traits. <https://doi.org/10.32388/AZ3UYC>
- Hackathorn, J. M., & Malm, E. (2022). The experience of sex guilt: The roles of parenting, adult attachment, and sociosexuality. *Sexuality & Culture*, 26(1), 204-221.
- Haddad, B., Angman, M., Archer, T., és Garcia, D. (2016). Dark triad, sociosexual orientation and religious affiliation: An association and moderation study. *Clinical and Experimental Psychology*, 2(2), 1-5.
- Hall, N. M., és Pichon, L. C. (2014). Gender roles, sociosexuality, and sexual behavior among US Black women. *Health Psychology and Behavioral Medicine: An Open Access Journal*, 2(1), 171–182. doi:10.1080/21642850.2014.882236
- Hofer, J., Busch, H., Bond, M. H., Campos, D., Li, M., & Law, R. (2010). The implicit power motive and sociosexuality in men and women: Pancultural effects of responsibility. *Journal of Personality and Social Psychology*, 99(2), 380.
- Jantek, G., és Vargha, A. (2016). A felnőtt kötődés korszerű mérési lehetősége: A közvetlen kapcsolatok élményei—kapcsolati struktúrák (ECR-RS) kötődési kérdőív magyar adaptációja párkapcsolatban élő felnőtt személyeknél. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 71(3), 447-470.
- Jonason, P. K., Li, N. P., Webster, G. D., és Schmitt, D. P. (2009). The dark triad: Facilitating a short-term mating strategy in men. *European journal of personality*, 23(1), 5-18.
- Jonason, P. K., Kavanagh, P. S., Webster, G. D., & Fitzgerald, D. (2011). Comparing the measured and latent dark triad: Are three measures better than one?. *Journal of Methods and Measurement in the Social Sciences*, 2(1), 28-44.
- Jonason, P. K., Zeigler-Hill, V., & Hashmani, T. (2019). Love, sex, and personality pathology: A life history view of personality pathologies and sociosexuality. *The Journal of Sex Research*, 56(2), 239-248.
- Jones, D. N., és Weiser, D. A. (2014). Differential infidelity patterns among the Dark Triad. *Personality and Individual differences*, 57, 20-24.

- Jones, D. N., és Paulhus, D. L. (2014). Introducing the short dark triad (SD3) a brief measure of dark personality traits. *Assessment*, 21(1), 28-41.
- Kinderknecht, D. (2024). Examining Self-Esteem as a Moderator of Attachment and Multiple Sexual Partners.
- Levant, R. F., McDermott, R., Parent, M. C., Alshabani, N., Mahalik, J. R., és Hammer, J. H. (2020). Development and Evaluation of a New Short Form of the Conformity to Masculine Norms Inventory (CMNI-30). *Journal of counseling psychology*, 67(5), 622. doi: [10.1037/cou0000414](https://doi.org/10.1037/cou0000414)
- Mahalik, J. R., Morray, E. B., Coonerty-Femiano, A., Ludlow, L. H., Slattery, S. M., és Smiler, A. (2005). Development of the conformity to feminine norms inventory. *Sex Roles*, 52, 417-435.
- Mallet, P., & Kindelberger, C. (2018). Adolescents' sociosexual orientation is related to attachment to their same-sex parent. *Personality and Individual Differences*, 126, 7-11.
- McHoskey, J. W. (2001). Machiavellianism and sexuality: On the moderating role of biological sex. *Personality and individual differences*, 31(5), 779-789.
- Meskó, N., Lang, A., Kocsor, F., és Rózsa, K. (2012). A szexuális elköteleződés mérése. A szocioszexuális orientációs kérdőív (SOI-R) magyar változata. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 67(4), 727-749. <https://www.doi.org/10.1556/MPSzle.67.2012.4.6>.
- Mikach, S. M., és Bailey, J. M. (1999). What distinguishes women with unusually high numbers of sex partners?. *Evolution and Human Behavior*, 20(3), 141-150. [https://doi.org/10.1016/S1090-5138\(98\)00045-2](https://doi.org/10.1016/S1090-5138(98)00045-2)
- Nascimento, B. S., Hanel, P. P., Monteiro, R. P., Gouveia, V. V., és Little, A. C. (2018). Sociosexuality in Brazil: Validation of the SOI-R and its correlates with personality, self-perceived mate value, and ideal partner preferences. *Personality and Individual Differences*, 124, 98-104.
- Neto, F. (2016). Psychometric properties of a Portuguese version of the Revised Sociosexual Orientation Inventory. *Journal of Relationships Research*, 7, e5.
- Neumann, C. S., Jones, D. N., és Paulhus, D. L. (2021). Examining the Short Dark Tetrad (SD4) Across Models, Correlates, and Gender. *Assessment*, 1, 17.
- Parent, M. C., és Moradi, B. (2010). Confirmatory factor analysis of the Conformity to Feminine Norms Inventory and development of an abbreviated version: The CFNI-45. *Psychology of Women Quarterly*, 34(1), 97-109.
- Patch, E.A., és Figueredo, A.J., Childhood stress, life history, psychopathy, and sociosexuality, *Personality and Individual Differences* (2016), <http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2016.04.023>
- Penke, L., és Asendorpf, J. B. (2008). Beyond global sociosexual orientations: A more differentiated look at sociosexuality and its effects on courtship and romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95, 1113-1135.

- Rammsayer, T. H., Borter, N., és Troche, S. J. (2017). The effects of sex and gender-role characteristics on facets of sociosexuality in heterosexual young adults. *The journal of sex research*, 54(2), 254-263.
- Schmitt, D. P. (2005). Sociosexuality from Argentina to Zimbabwe: A 48-nation study of sex, culture, and strategies of human mating. *Behavioral and Brain sciences*, 28(2), 247-275.
- Simon, E. P. (1997). Adult attachment style and sociosexuality. Dissertation Abstracts International, 57, 5966B
- Simpson, J. A., és Gangestad, S. W. (1991). Individual differences in sociosexuality: Evidence for convergent and discriminant validity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(6), 870–883. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.6.870>
- Simpson, J. A., Rholes, W. S. (1994). Stress and secure base relationships in adulthood. In Bartholomew, K., Perlman D. (eds.), *Attachment processes in adulthood: Advances in personal relationships*, 181–204, Jessica Kingsley, London.
- Simpson, J. A., Wilson, C. L., Winterheld, H. A. (2004). Sociosexuality and romantic relationships. In Harvey, J.H., Wenzel, A., Sprecher, S. (eds.) *Handbook of sexuality in close relationships*, 87–111. Erlbaum, Mahwah, New Jersey
- Stephan, C. W., Bachman, G. F. (1999). What's sex got to do with it?: Attachment, love schemas, and sexuality. *Personal Relationships*, 6, 111-123.
- Szabó, D., Rózsa, S. (közlésre benyújtva). The Hungarian version of the Short Dark Tetrad: Factor structure and measurement invariance in a large community sample. *Frontiers in Psychology*.
- Tsoukas, A., és March, E. (2018). Predicting short-and long-term mating orientations: The role of sex and the Dark Tetrad. *The Journal of Sex Research*, 55(9), 1206-1218.
- Vankó, T. (2013). Kötődés és korai maladaptív sémák vizsgálata egyes pszichés zavarokban. Doktori értekezés. Pécs. <https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/15280/vanko-tundephd-2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Waldis, L., Borter, N., & Rammsayer, T. H. (2020). On the functional relationships among sexual orientation, masculine and feminine gender role orientation, and sociosexual orientation in young heterosexual and lesbian women. *The Journal of Sex Research*, 57(8), 1048-1058.
- Waldis, L., Borter, N., & Rammsayer, T. H. (2021). The interactions among sexual orientation, masculine and feminine gender role orientation, and facets of sociosexuality in young heterosexual and homosexual men. *Journal of homosexuality*, 68(12), 2003-2023.
- Walker, D. F., Tokar, D. M., Fischer, A. R. (2000). What are eight popular masculinity-related instruments measuring? Underlying dimensions and their relations to sociosexuality. *Psychology of Men and Masculinity*, 1, 98-108.

